

Gemeente **Heerde**

3. (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

→ www.heerde.nl

Toelichting op programma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Dit programma gaat over duurzaamheid, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het bos, ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie en toerisme en bouwen en wonen. Onder dit programma valt ook het opstellen van de omgevingsvisie, een instrument in het kader van de nog vast te stellen omgevingswet. Met het toepassing van uitnodigingsplanologie hebben we ons al voorbereid op deze wet. Onze rol bij ruimtelijke vraagstukken is daarmee veranderd. De omgevingsvisie maken we samen.

Collegeprogramma (openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Wat willen we bereiken?

Leefbaar buitengebied

- Behoud van de kwaliteiten van het (agraris) landschap en leefbaarheid van de buitengebieden van de gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Bestaande agrarische bedrijven krijgen ruimte voor ontwikkelingen voor zover deze bijdragen aan het behoud en verbetering van de kwaliteit van het landschap en aan een schone en gezonde leefomgeving.

Onder voorwaarden ontwikkelingsruimte geven aan bestaande agrarische bedrijven.

Kwaliteit

Gericht op de ambities in de toekomstvisie geven we op basis van de structuurvisie 2025 via uitnodigingsplanologie uitvoering aan deze taakstelling. Onder de nieuwe Omgevingswet worden de toekomstige kaders voor ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven opgenomen in de Omgevingsvisie.

We bereiden de gemeentelijke Omgevingsvisie voor met daar in een vitaal en leefbaar platteland.

Vanuit onze eerste analyse voor de Omgevingsvisie leggen we de focus op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik. In de Omgevingsvisie betrekken we de actuele ontwikkelingen van de agrarische sector.

De agrarische belangen en belangen van natuur en milieu mogen niet los van elkaar gezien worden. Wij overleggen hierover met bewoners en agrariërs.

Kwaliteit

In de voorbereidingen voor de gemeentelijke **omgevingsvisie** is een vitaal en leefbaar platteland een essentieel onderdeel.

Vanuit de eerste analyse leggen we de focus in de omgevingsvisie op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik. Bewoners en agrariërs worden in 2021 langs de weg van **participatie** betrokken.

Onze bermen houden we vrij van jonge opslag om de aantrekkelijkheid voor wild te verkleinen.

De bermen in het bosgebied worden vrij gehouden van jonge opslag. De aantrekkelijkheid voor wild wordt daardoor verkleind.

Kwaliteit

De bermen van wegen in het bosgebied houden wij vrij van jonge opslag.

We beheren bermen en slootkanten ecologisch en communiceren waarom we dat doen.

De kwaliteit van het landschap en de leefbaarheid van het buitengebied behouden door het uitvoering van ecologisch beheer van de bermen.

Kwaliteit

We hebben een inventarisatie van de vegetatie van de bermen met een advies naar ecologisch beheer. Voor uitvoering is verschraling noodzakelijk. Dit vraagt om ander materieel of externe inhuur. Hiervoor ontbreken momenteel de middelen en bestaand materieel is nog steeds bruikbaar.

We gaan duurzaam om met de natuurlijke kwaliteiten, onder andere door invulling te geven aan het bestaande landschapsontwikkelingsplan (LOP). Landschapsontwikkeling wordt onderdeel van de omgevingsvisie.

Kwaliteit

We gaan vanuit de ambities uit de toekomstvisie, de structuurvisie 2025 en het landschapsontwikkelingsplan (LOP) op een verantwoorde manier om met **natuur en landschap**. We sturen op het **behoud en op de ontwikkeling van de landschappelijke samenhang**.

In de voorbereiding voor de **omgevingsvisie** worden de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Heerde integraal opgenomen.

Vanuit de eerste analyse blijkt dat de kernkwaliteiten van Heerde (in casu het DNA van Heerde) onder andere tot uiting komen in de **diversiteit van het landschap**. Heerde kent een afwisseling van fraaie landschappen (Veluwe tot IJssel) met een rijke cultuurhistorie, die we koesteren. We leggen de focus in de omgevingsvisie dan ook op behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten en het **inbedden van maatschappelijke opgaven** (energietransitie, biodiversiteit, circulariteit, compenserende maatregelen en natuurinclusief landgebruik).

We werken samen met andere partijen in de uitvoering van het klimaatadaptatieplan (waterrobuustheid en klimaatbestendigheid).

De effecten van klimaatverandering houden zich niet aan bestuurlijke grenzen. Deze samenwerkingsvorm past bij de regionale en lokale schaal van de opgave en de behoefte aan regionale samenwerking. Immers: in de trits weten-willen-werken zijn we samen sterker, kunnen we van elkaar leren én kunnen we samen slimmer investeren.

Kwaliteit

Het Regionaal Adaptatie Plan (RAP) wordt in 2022 uitgewerkt in maatregelen.

We werken samen met partijen in het project Hattemerpoort (inclusief herontwikkeling Ennerveld) en aan de visie Hoenwaard.

Hattemerpoort is een ecologische verbindingszone tussen Veluwe en IJsseluiterwaarden en Wapenveld en Hattem. Het provinciale project bestaat uit deelprojecten.

Voor investeringen in natuur en waterbeheersing in de Hoenwaard is behoefte aan een toekomstbeeld en aan duidelijkheid bij de bewoners van het gebied. De visie Hoenwaard 2030 voorziet daarin.

Kwaliteit

Het gebiedsproces Hoenwaard 2030 is er op gericht om samen met de omgeving de verschillende opgaven die in de Hoenwaard liggen op een goede manier een plek te geven. Om die reden werken verschillende betrokken overheden samen met ondernemers en bewoners uit het gebied. We werken toe naar een integraal gebiedsplan met zoveel mogelijk draagvlak.

We werken volgens de gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen, bosbeheer en natuurbeheer.

De gedragscode is geen wetgeving, maar is wel een hulpmiddel voor beheerders, eigenaren en aannemers om reguliere werkzaamheden uit te voeren zonder in strijd te handelen met Flora- en Faunawet.

Kwaliteit

De gemeente werkt volgens de gedragscode en geeft haar opdrachtnemers de verplichting om volgens de gedragscode te werken.

Wat willen we bereiken?

Openbare ruimte en mobiliteit

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen kunnen rekenen op goed onderhouden en veilige wegen, fiets- en voetpaden en openbare ruimte, die voldoende verlicht zijn.
- Bij herinrichting wordt de openbare ruimte inclusief ingericht.

Wat gaan we er voor doen?

(Her)inrichting van de openbare ruimte vindt, in overleg met aanwonenden en ondernemers, plaats binnen de wettelijke kaders en het gemeentelijk beleid.

Inwoners worden uitgenodigd om mee te denken bij herinrichting van de openbare ruimte en worden betrokken bij onderhoud van de openbare ruimte.

Kwaliteit

De (her)inrichting van de openbare ruimte vindt in overleg met aanwonenden en ondernemers plaats binnen de wettelijke kaders en het gemeentelijk beleid

Bij herstructureringsprojecten in de openbare ruimte afwegen of auto's te gast kunnen zijn.

Kwaliteit

Het uitgangspunt dat auto's zo veel mogelijk te gast zijn botst in de praktijk vaak met de wens om zo snel mogelijk van A naar B te rijden. Bij herstructureringsprojecten wordt gezocht naar een zo goed mogelijke balans.

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn actueel.

Er zijn beheerplannen voor wegen (2018-2027), kunstwerken (2019-2027), speelvoorzieningen (2016-2020) en riolering (actualisatie van het Gemeentelijke Rioleringsplan eind 2021) en beleidsvisies voor openbare verlichting (2015-2025), bos (2020) en groen (2013-2018).

Kwaliteit

De beheerplannen en -visies voor de openbare ruimte vormen de basis voor de jaarlijkse (onderhouds)werkzaamheden.

De werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid wordt standaard uitgenodigd voor advies bij herinrichtingsprojecten.

Optimaal gebruik van de openbare ruimte voor alle verkeersdeelnemers.

Kwaliteit

Bij reconstructie en/of herinrichtingsplannen wordt de werkgroep Bereikbaarheid Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid gevraagd om advies uit te brengen over de voorgenomen plannen.

Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) actualiseren.

Kwaliteit

Het Gemeentelijk Verkeer en VervoerPlan (GVVP) wordt geactualiseerd en afgestemd op het regionale en landelijke ontwikkelingen van het Strategische Programma Verkeersveiligheid (SPV) 2030 met een risico gestuurde benadering.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen op maatregelen op de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en waar nodig te verbeteren.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen om maatregelen te nemen om de kwaliteit van het openbaar vervoer peil te houden en waar nodig te verbeteren.

Kwaliteit

Samen met de regiogemeenten houden we een vinger aan de pols om de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en waar nodig te verbeteren. Daar waar sprake is van maatregelen van de zijde van de provincie worden deze gevolgd en beoordeeld op de gevolgen voor onze gemeente. Waar nodig vragen wij aandacht voor de consequenties in onze gemeenten en dringen wij aan op aanpassingen.

De uitdaging is om technisch en financieel het busvervoer volledig zonder uitstoot van schadelijke stoffen te laten rijden bij het gelijk houden van het exploitatiebudget.

Samen met de regiogemeenten dringen we bij provincie en rijk aan op maatregelen om filevorming op de A50 te voorkomen.

Kwaliteit

Wij starten samen met de Cleantech Regio een ambtelijke en bestuurlijke lobby voor een betere doorstroming van het verkeer op de A50 tussen Zwolle en Apeldoorn.

Samen met inwoners, ondernemers en VVN inventariseren van verkeersonveilige situaties in de gemeente.

Een inventarisatie uitvoeren onder de inwoners, ondernemers en VVN over de verkeersonveilige situaties in de gemeente Heerde.

Kwaliteit

Samen met VVN , inwoners en ondernemer worden verkeersonveilige situatie geïnventariseerd. De inventarisatie maakt deel uit van het nieuwe Gemeentelijke Verkeer en Vervoer Plan (GVVP).

We staan open voor initiatieven die de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal stimuleren

Door de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal te stimuleren wordt het recreatieve product in de gemeente vergroot.

Kwaliteit

In 2021 zijn twee bruggen over het Apeldoorns kanaal vervangen waardoor de doorvaarthoogte wordt vergroot. Ook zijn deze bruggen voorbereid om in de toekomst beweegbaar te worden gemaakt als hiertoe zou worden besloten.

We vervangen bruggen wanneer ze afgeschreven zijn en de (verkeers)veiligheid in gevaar komt.

De bruggen in de gemeente Heerde worden vervangen op het moment dat de (verkeers)veiligheid in gevaar komt. In het beheerplan kunstwerken is de onderhoudsstaat van alle bruggen in beeld gebracht. Komende periode wordt het beheerplan geactualiseerd.

Kwaliteit

De bruggen worden vervangen op het moment dat de bruggen einde levensduur hebben. Op dit moment staan er geen bruggen hiervoor op de nominatie.

Wat willen we bereiken?

Omgevingsvisie

- Een integrale toekomstbestendige omgevingsvisie.

Wat gaan we er voor doen?

Uitvoering geven aan het plan van aanpak omgevingsvisie.

Kwaliteit

Samen werken we aan de omgevingsvisie.

Met dit als uitgangspunt leveren ambtenaren, partnerorganisaties en inwoners een bijdrage aan de totstandkoming van de **omgevingsvisie** van de gemeente Heerde. De eerste fase hebben we inmiddels afgerond. Dit betekent dat we veel informatie hebben verzameld over onze leefomgeving.

Ten eerste door goed te kijken actueel bestaand beleid.

Ten tweede door op verschillende momenten en op verschillende manieren onze partners en inwoners te bevragen wat zij belangrijk vinden voor onze leefomgeving.

Ondertussen ligt er een eerste concept van onze omgevingsvisie. Dit concept wordt voor advies voorgelegd aan de raadscommissie Ruimte van 29 juni 2021. Het concept wordt eveneens voor een reactie voorgelegd aan partners en inwoners in de maanden juni en juli 2021.

We passen uitnodigingsplanologie toe bij robuuste ontwikkelingen.

Kwaliteit

Heerde werkt vooruitlopend op de Omgevingswet met **uitnodigingsplanologie**.

Wat willen we bereiken?

Centra Heerde en Wapenveld

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen vinden onze centra in Wapenveld en Heerde bruisend.

Wat gaan we er voor doen?

Besluitvorming over versterking van het centrum van Wapenveld met Hof van Cramer.

Realisatie van een multifunctionele accommodatie in het centrum van Wapenveld.

Kwaliteit

Op 5 oktober 2020 heeft de raad besloten om een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 845.000,- voor een schetsontwerp, voorlopig ontwerp en een definitief ontwerp voor een volledig nieuwe multifunctionele accommodatie in Wapenveld bestaande uit een sporthal, brandweerkazerne, ruimte voor STIP en huidige Hof van Cramer inclusief de bibliotheek en (casco) de huisartsenpraktijk. Daarnaast wil woonstichting Triada een complex met minimaal 17 sociale huurappartementen realiseren. De afronding van deze fase wordt eind 2021 verwacht. Daarna zal begin 2022 besluitvorming plaatsvinden.

De gemeente participeert in de Nieuwe Winkelstraat (DNWS).

De gemeente wil in het centrum van Heerde samen met ondernemers en vastgoedeigenaren de winkelbeleving versterken. De Ondernemersvereniging Heerde is trekker; de gemeente participeert.

Kwaliteit

Begin 2019 is het "**Actieplan DNWS**" opgeleverd aan de Ondernemersvereniging Heerde (versie februari 2019) en is de stuurgroep DNWS met daarin betrokken stakeholders in het centrum (ondernemers, vastgoedeigenaren, R&T, makelaar, gemeente) ingericht. Inzet is om binnen twee jaar de acht aanbevelingen uit het actieplan in werking te hebben. Daartoe startten vier werkgroepen met de eerste punten uit de aanbevelingenlijst. DNWS monitort de uitvoering van dit actieplan. **Door de coronacrisis zijn actiepunten versneld**, bijvoorbeeld door krachtenbundeling van winkeliers door promotie van **Koop Lokaal**, maar zijn ook andere acties in de tijd opgeschoven. Inzet is om uiterlijk eind 2022 het 'kom-in-actie-plan' grotendeels te hebben afgerond.

Duidelijkheid krijgen over de ruimtelijke economische opgave door onder andere actualisatie van het verkeerscirculatieplan centrum Heerde, inzicht in de parkeerbehoefte en afweging volgens de ladder voor duurzame verstedelijking.

Kwaliteit

De gepresenteerde ontwikkeling van het **centrum van Heerde** leidde op 16 juni 2020 tot een positieve grondhouding van het college. In 2021 zijn de plannen voor de vier centrumlocaties concreter en samenhangend geworden. Ze worden in 2022 planologisch afgerond.

Het autoluw maken van dorpscentrum Heerde (auto te gast) bij evenementen wordt, in overleg met ondernemers, uitgewerkt in een verkeerscirculatieplan.

Kwaliteit

Voor de afsluiting van het dorpscentrum tijdens evenementen wordt met ondernemers en initiatiefnemers een verkeerscirculatieplan uitgewerkt.

Ondernemers in Heerde oriënteren zich op een ondernemersfonds; de gemeente wordt in dat geval het (wettelijke) heffingsorgaan.

Kwaliteit

Het ondernemersfonds is in 2019 **opgericht en aan het werk gegaan** en maakt collectieve investeringen door ondernemers en projecten mogelijk. De gemeente is **heffingsorgaan** voor het fonds.

Ondernemers worden in staat gesteld om de dorpscentra te laten bruisen. De gemeente benut de mogelijkheden om hen hierin te faciliteren.

Kwaliteit

Vanwege de **coronapandemie** is aan dit onderwerp in 2020 niet of weinig uitvoering gegeven.

Wij faciliteren dit vanaf 2021 weer voluit vanuit meerdere gemeentelijke beleidsterreinen.

Hierbij focussen wij op het goed benutten van **initiatieven en kansen** die zich vanuit de samenleving aandienen.

Toepassen van de centrumvisie Heerde.

De visie heeft tot doel een duidelijk toekomstbeeld van het centrum voor alle betrokken partijen met als ambitie een **comfortabel en herkenbaar winkelgebied met prettig ondernemersklimaat** in 2025. Bij de beoordeling van initiatieven wordt de centrumvisie als uitgangspunt gehanteerd.

Kwaliteit

De maatregel Nieuwe Winkelstraat is een uitvloeisel van de **Centrumvisie**.

Daarnaast zetten we in op het **terugdringen van de leegstand** in de aanloopstraten door toepassing van de maatregel Compact Centrum. In 2018 is er de inventarisatie geweest als basis voor het monitoren van de leegstand. Samen met stakeholders zijn we in overleg hoe leegstand kan worden **gevuld**. Dit is in 2021 en 2022 een doorlopend proces en hangt nauw samen met nieuwe ruimtelijke initiatieven in en rond het centrum

Voortvarende herontwikkeling van het hart van Heerde (gemeentewerf, Van Setten van Loenen).

Met uitnodigingsplanologie en kavelpaspoort overeenkomst bereiken met ontwikkelaar van aangrenzende gronden.

Kwaliteit

Op 16 juni 2020 heeft B&W een **positieve grondhouding** ingenomen voor de **herontwikkeling** van de locatie voormalige gemeentewerf, de ABN-AMRO locatie én de locatie Van Setten Van Loenen (centrumplan Heerde). Aan deze positieve grondhouding ligt het plan van Van Wijnen ten grondslag. Een plan dat voorziet in een **diversiteit aan functies** en aansluit op de gemeentelijke ambities voor het centrum van Heerde. Met een **nieuwe eigenaar** voor het pand Van Setten Van Loenen is nu de weg vrij om dit project in de volle omvang voortvarend op te pakken.

Een **samenwerkingsovereenkomst** (SOK) tussen de gemeenten en Van Wijnen is gesloten. Het doel van deze SOK is het maken van afspraken over het ontwikkelen en realiseren van het centrumplan. Inzet is om de particuliere locaties (de ABN-AMRO locatie, een deel van de groenteboerlocatie en de locatie Van Setten Van Loenen) hierbij te betrekken. Naar verwachting kunnen we in 2021 de noodzakelijke **bestemmingsplanprocedure starten** gericht op besluitvorming door de Raad in het eerste halfjaar van 2022.

Wat willen we bereiken?

Toerisme

- Heerde staat bij (verblijfs)recreanten en toeristen bekend als gastvrij en natuurvriendelijk, een bloeiende gemeente op de overgang van Veluwe en IJsselvallei.
- Ecotoerisme in de natuurlijke omgeving, de keuze en beschikbaarheid van streekproducten en organisatie van kleinschalige evenementen benadrukken Natuurlijk Heerde.

Wat gaan we er voor doen?

Cittaslow-keurmerk ook digitaal promoten en Cittaslow-ambassadeurs benutten en verbinden om de gezamenlijke ambitie van Visit Heerde, (recreatie)ondernemers en gemeente te bereiken.

Kwaliteit

In 2019 organiseerden wij diverse **netwerkbijeenkomsten** voor de Cittaslow supporters. Er zijn toen afspraken gemaakt over deelname aan lokale activiteiten en over het in de markt zetten van een Cittaslow souvenir; een Cittaslow schaaap, waarbij wol van de schaapskudde wordt gebruikt.

In 2020 hebben wij door de **bependingen van de coronacrisis** geen bijeenkomsten kunnen organiseren met onze supporters. Omdat onze waardering voor de supporters kenbaar te maken en ze een hart onder de riem te steken, hebben zij van ons – als alternatief voor de bijeenkomsten – een 'Cittaslowpakket' ontvangen met daarbij een persoonlijke boodschap van de burgemeester.

In het landelijke Cittaslow netwerk zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop Cittaslow als keurmerk verder en concreter kan worden uitgedragen. **Vier thema's** worden uitgewerkt die voor Cittaslow Nederland van belang zijn:

- 1) Noaberschap en fijschaligheid
- 2) Landschap, duurzaamheid en toerisme
- 3) Bewustwording en jeugd en
- 4) Cultuur, erfgoed en lokale voeding.

Op verschillende manieren vullen we deze thema's in. Bijvoorbeeld aan de voortrekkersrol die Heerde vertegenwoordigt bij de ontwikkeling van het **masterplan IJsselvallei**. Vanuit dit masterplan wordt gewerkt aan drie grote maatschappelijke opgaven:

- 1) klimaatadaptatie en -mitigatie
- 2) invulling geven aan het begrip 'kringlooplandbouw' met meer aandacht voor een gezonde bodem en biodiversiteit én
- 3) het versterken van cultuurtoerisme en leefbaarheid.

Deze opgaven hangen samen met de hierboven beschreven Cittaslow thema's.

Ook werken we vanuit de **Veluwe Agenda** aan de ontwikkeling van het '**Belevingsgebied Ambachtelijke Veluwe**' en proberen we in dat kader de (recreatieve) aantrekkelijkheid van Heerde te versterken. Het kenmerk 'ambachtelijk' past natuurlijk goed bij de Cittaslow filosofie, waarin tradities, het koesteren van het 'oude' en de ontwikkeling van streekproducten belangrijk zijn.

Uiteraard zal de Cittaslow gedachte een centraal thema zijn in onze **omgevingsvisie**. Vanuit eigen identiteit en onder andere aan de hand van bovenstaande projecten/ontwikkelingen gaan we in 2021 verder invulling geven aan deze vier thema's.

Hierbij speelt **Visit Heerde** – als het gaat om promotie en marketing – natuurlijk een actieve rol.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied willen wij in stand en toegankelijk houden.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied in stand en toegankelijk houden.

Kwaliteit

De openbare wegen en fietspaden in het bosgebied worden onderhouden op beeldkwaliteit C van het CROW.

Met ondernemers die bijdragen aan het ondernemersfonds bespreken we hoe geld uit dit fonds gebruikt kan worden voor het verbeteren van de leefomgeving om recreanten en toeristen (nog meer) te verleiden tot een bezoek aan en verblijf in onze gemeente.

Kwaliteit

Het Ondernemersfonds gemeente Heerde is in 2019 **opgericht, ingericht en "financieel gevuld"**.

Er is een **bestuur met een afspiegeling** van de betalende branches aan het fonds.

Het bestuur beoordeelt de aanvragen en beheert de financiën van het fonds, waarvan de financiële middelen door de gemeente worden geïnd.

In het opgestelde **convenant** tussen de gemeente en Ondernemersfonds gemeente Heerde zijn afspraken gemaakt over de doelstelling van het fonds en over de financiën en controles.

In het Ondernemersfonds werken we gezamenlijk aan een **vitale en sterke economie** van de gemeente Heerde in alle branches."

Promotie en marketing van de gemeente financieel faciliteren wij via Visit Heerde (inclusief een betaalde kracht voor 2018-2020).

Kwaliteit

Voor de lokale marketing wordt jaarlijks het contract met Visit Heerde uitgevoerd. De kostendekking van de Stichting Visit Heerde wordt in 2021 en 2022 voortgezet en ook voor de komende jaren zijn hierover afspraken gemaakt. Onderdeel hiervan is het leveren van een bijdrage voor een betaalde kracht van Visit Heerde.

Door de coronacrisis kon door Visit Heerde niet het volledige werkprogramma 2020/2021 worden uitgevoerd. Denk hierbij vooral aan evenementen die niet door konden of kunnen gaan. Visit Heerde heeft de financiële middelen die hierdoor overbleven ingezet om Heerde op grotere schaal op de kaart te zetten en met name de recreatieondernemers te helpen in deze moeilijke periode. Bijvoorbeeld door (social) media campagnes en het ontwikkelen van arrangementen in de 'IJsselvallei'. Begin 2021 is met Visit Heerde afgesproken dat zij op een creatieve manier en ondanks de nog geldende coronabeperkingen, zouden inzetten op het organiseren van de activiteiten zoals gepland. Dit lijkt zich uit te betalen, doordat Nederland weer grotendeel van 'het slot' is. In en na de zomer organiseert Visit Heerde verschillende grote en kleine activiteiten/evenementen. Hierbij wordt uitdrukkelijk de samenwerking gezocht met partners binnen en buiten de gemeentegrenzen en zelfs over de IJssel heen. Ook probeert Visit Heerde uitdrukkelijk de jeugd te betrekken bij hun activiteiten. Daarnaast blijft Visit Heerde zich actief inzetten om Heerde op de kaart te zetten door bijvoorbeeld het ontwikkelen en uitbrengen van fiets- en wandelkaarten en promotie via (social) media

Voor de bovenlokale marketing wordt jaarlijks het contract met Visit Veluwe uitgevoerd. Recentelijk, begin 2021, is de samenwerking tussen Visit Veluwe en de gemeenten geëvalueerd. Over het algemeen wordt de samenwerking als positief ervaren, maar ook zijn er een aantal specifieke verbeterpunten aan de orde gesteld. Daarom gaan we vanaf 2022 werken met een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen Visit Veluwe en de Veluwse gemeenten, waardoor de focus van Visit Veluwe deels verschuift van zoveel mogelijk toeristen trekken naar het beter spreiden van toeristen in ruimte en tijd over de Veluwe. Op die manier wordt invulling gegeven aan

de opgave om de natuur op de Veluwe te behouden, maar ook aan onze eigen ambitie om de IJsselvallei aantrekkelijker te maken en beter onder de aandacht te brengen.

Promotie van cultuurhistorische lokale 'parels 'stimuleren.

Onderscheidende elementen binnen de gemeente meenemen in de lokale en bovenlokale marketing en promotie.

Kwaliteit

Vorbereidend op een nieuw te formuleren erfgoedbeleid voor de gemeente Heerde wordt onderzocht op welke wijze lokale cultuurhistorische parels van Heerde meer onder de aandacht kunnen worden gebracht. Ook vanuit de agenda Veluwe op 1 is hier aandacht voor. Vanuit de gebiedsgerichte benadering via het programma Veluwe op 1 zijn op de Veluwe meerdere belevingsgebieden omschreven die aansluiting zoeken bij de cultuur en beleving van het betreffende gebied. De gemeente Heerde is ingedeeld in het gebied "Ambachtelijke Veluwe". Vanuit het ambachtelijke DNA kijken we in 2021 en 2022 welke cultuurhistorische parels in onze gemeente belicht, gestimuleerd en ondersteund kunnen worden.

Samen met Visit Veluwe, recreatiebedrijven, cultuurpartners en overige ondernemers dragen wij bij aan de ambitie van de Veluwe op 1 in de Veluweagenda.

Als verbonden partij aan de Samenwerkingsovereenkomst toeristische marketing Veluwe 2018-2021 uitvoering geven aan de agenda via een collectieve marketingaanpak en een duurzame groei in de vrijetijdseconomie op de Veluwe.

Kwaliteit

Samen met alle partners op de Veluwe worden binnen 'Veluwe op 1' flinke stappen gezet in de verwezenlijking van de ambities uit de Veluwe Agenda 2030 met drie pijlers centraal: 1) In stand houden en versterken van natuur, landschap en erfgoed op de Veluwe 2) Streven naar excellente gastvrijheid en een gezonde vrijetijdseconomie en 3) versterken van de betrokkenheid van bewoners.

Vanuit het uitvoeringsprogramma van Veluwe op 1 draagt Heerde op verschillende manieren bij aan het realiseren van de ambities uit de Veluwe Agenda. In 2021 is de inzet vanuit Heerde met name gericht op de volgende thema's/projecten:

1. Het masterplan IJsselvallei. Is er een mogelijkheid om de flanken van het Veluwemassief – zoals de IJsselvallei – te gebruiken om de toeristenstroom op de Veluwe te ontlasten en een economische en ruimtelijke kwaliteitsimpuls te geven? Dat is de centrale vraag in het masterplan IJsselvallei. In 2020 is met een interdisciplinaire stuurgroep en projectgroep en aan de hand van verschillende gebiedsateliers in beeld gebracht welke kansen voor ontwikkeling de IJsselvallei biedt. Dit heeft eind 2020 geresulteerd in de oplevering en vaststelling van het masterplan IJsselvallei: een integrale gebiedsvisie, waarin meerdere kansrijke projecten in het gebied staan beschreven. Met het vastgestelde ontwerp wordt in 2021 de eerste stap naar uitvoering van het masterplan gezet. Aan de hand van vijf gebiedsateliers wordt in de tweede helft van 2021 onderzocht of en hoe de kansrijke projecten tot uitvoering kunnen worden gebracht. Eind 2021 leidt dit tot een concrete uitvoeringsagenda en investeringsagenda. Heerde is vertegenwoordigd in de stuur- en projectgroep en is penvoerder voor het project.

2. Routenetwerk, routebureau. Voor het Routebureau wordt in 2021 toegewerkt aan een nieuwe juridisch status en zelfstandige eenheid. Hiervoor zijn in de afgelopen periode de verschillende mogelijkheden verkend en ambtelijk/bestuurlijk besproken. In het verlengde van de organisatieontwikkeling worden ook de contouren van de ontwikkeling van het recreatieve netwerk op de Veluwe steeds zichtbaarder en zijn we nu in de fase dat de kostenplaatjes in steeds definitievere vorm op tafel komen.

3. Ambachtelijke Veluwe. In 2019 en 2020 is een verkenning gedaan naar 'belevingsgebieden' op de Veluwe. Uitgangspunt daarbij was dat ieder stukje Veluwe ook eigen accenten heeft om te beleven. Heerde is onderdeel geworden van de 'ambachtelijke Veluwe'. In 2021 is het vervolg op deze verkenning gestart. Er wordt in beeld gebracht hoe de 'ambachtelijke beleving' in het gebied versterkt kan worden. Dit wordt vervolgens uitgewerkt in de ontwikkeling van nieuwe toeristische producten en diensten voor de korte en lange termijn. Uiteraard kent dit een sterke samenhang met de opening van Zuivelmuseum Erve IJzerman in Wapenveld. De oplevering van het plan voor ontwikkelingen in de 'ambachtelijke Veluwe' vindt plaats in het najaar van 2021.

4. Recreatiezonering. Op initiatief van de provincie maar in nauwe samenwerking met Veluwe op 1 wordt gewerkt aan 'recreatiezonering'. Hierdoor zal de Veluwe opgedeeld gaan worden in verschillende zones. In de ene zone moet natuur en rust voorop staan, in de andere is intensievere recreatie mogelijk. Het doel van deze zonering is het creëren van een betere balans tussen natuur en recreatie. Eind 2021/begin 2022 wordt door GS besloten over het zoneringsplan. Heerde is in samenwerking met Epe, Hattem, TBO's en de provincie Gelderland gestart met een gebiedsproces. Hierin wordt onderzocht welke (soorten) maatregelen mogelijk zijn om invulling te geven aan de zonering. Het gesprek met de gemeenteraad over deze mogelijke maatregelen is ondertussen op gang gebracht.

Wij nemen deel aan het Programma Vitale Vakantieparken met als doel vakantieparken te gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn.

Deelnemen aan programma en als aandeelhouder toetreden tot Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV).

Kwaliteit

Binnen de kaders van het programma is in 2019 de **BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken Veluwe** opgericht.

Heerde heeft zich aangesloten bij en **neemt actief deel** aan de uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken dat in 2019 met de partners doorontwikkeld is. Met de uitvoering van een lokale vertaling van dit programma is in 2020 een **start** gemaakt. Door de coronacrisis is de uitvoering beperkt gebleven. We zijn goed in contact gebleven met de recreatieondernemers.

Inzet is om in 2022 de uitvoering van het programma voort te zetten.

Wij willen uitbreiding van verblijfsrecreatie en toerisme mogelijk maken, met name de vestiging van een hotel.

Het ruimtelijk faciliteren van de ontwikkeling voor de totstandkoming van een hotelaccommodatie in de gemeente Heerde.

Kwaliteit

Wij faciliteren (particuliere) initiatieven die betrekking hebben op de uitbreiding van bestaande dan wel nieuwe vormen van **duurzame verblijfsrecreatie**.

Wij ondersteunden en faciliteerden **meerdere initiatiefnemers** over de ontwikkeling van nieuwe verblijfsaccommodatie (bed&breakfast/hotelvoorziening/campingbedrijven en bungalowpark).

Wat willen we bereiken?

Economie

- Ondernemers ervaren de gemeente als een partner die meedenkt en faciliteert en samen met hen bouwt aan een sterke, vitale en duurzame economie.

Wat gaan we er voor doen?

De innovaties in energetische duurzaamheid, de energietransitie, de zorg en de circulaire economie zien we als mogelijkheden om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren.

Innovaties zien we als mogelijkheid om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren voor inwoners van alle leeftijdsgroepen en opleidingsniveaus met en zonder beperkingen.

Kwaliteit

Dit is een **regionaal en lokaal speerpunt** op onze agenda en werkzaamheden.

Hiervoor nemen we deel in de regio Zwolle en de Cleantechregio, waar we in overleg tussen overheid, ondernemers en onderwijs werken aan de **Human Capital agenda**.

Onze doelstelling is door deze samenwerking de werkgeversdienstverlening vast te houden en verder te versterken. Nadrukkelijk zoeken we het gesprek met ondernemers die op innovatieve wijze werken (voorbeelden Leadax, Lagemaat, Boverhof en anderen).

Ook bieden we waar mogelijk ruimte voor initiatiefnemers die zich bezig houden met **innovatieve energie-opwek en opslag**.

De verkeersverbindingen in en van de gemeente met de regio en daarbuiten zijn kwalitatief goed.

Kwalitatieve goede verkeersverbindingen in de gemeente en daarbuiten met de regio.

Kwaliteit

De verkeersverbindingen in en van de gemeente met de regio en daarbuiten worden kwalitatief goed onderhouden. Er vindt onderzoek plaats naar een snelle fietsverbinding tussen Apeldoorn en Zwolle (F50).

Een aangenaam vestigingsklimaat bieden zodat ondernemers naar de gemeente komen of hier blijven en dit faciliteren binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft.

Kwaliteit

Wij zorgen voor een **goed economisch perspectief** voor Heerde en de regio en brengen vraag en aanbod actief en goed bij elkaar.

Zowel lokaal als regionaal weten we wat er speelt door afstemming met de regio en onze buurgemeenten. Wij zorgen voor een goede infrastructuur/openbaar gebied en gemeentelijke voorzieningen als woon-/werkgemeente.

Ondernemers die vragen hebben, faciliteren wij over dit vraagstuk.

In 2020 werd er een **regionale investeringsagenda RPW Noord Veluwe** opgeleverd waarin dit het uitgangspunt was.

Lokaal en regionaal zijn we op de hoogte van wat er speelt, mede door goede afstemming met de regio en onze buurgemeenten (noord-zuidas en G5).

We werkten samen met de G5 aan een **investeringsagenda voor het RPW NV**, waarbij het uitgangspunt **Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen** was. Hierover is het gesprek met de ondernemers op de bedrijventerreinen in het derde kwartaal 2020 gestart. In 2021 stellen wij voor de bedrijventerreinen samen met een groep van betrokken stakeholders per bedrijventerrein een **actieplan** op, die vanaf 2022 kan worden uitgevoerd.

Er worden bedrijfsbezoeken gebracht waarin verwachtingen ten aanzien van een duurzaam gezonde arbeidsmarkt met elkaar worden besproken.

Bedrijven uit verschillende branches werden door wethouder Economische Zaken en adviseur Economische Zaken bezocht, in afstemming met beleidsveld arbeidsparticipatie.

Kwaliteit

Wij bouwen in 2022 verder aan ons **netwerk** verder op door lokale overheid en ondernemers **dichter bij elkaar te brengen**. Actuele vraagstukken signaleren wij hierdoor op tijd en er ontstaat input voor de economische agenda op zowel lokale als regionale schaal.

Er worden in 2022 vanuit in verschillende ambtelijke- en bestuurlijke samenstellingen bedrijfsbezoeken gebracht;

- College breed,
- Economie met Werkgelegenheid,
- Duurzaamheid en Circulair
- alleen vanuit portefeuille Economie
- recreatie en toerisme.

Veel verschillende **ondernemers/branches worden bezocht** of er vindt een telefonisch gesprek plaats zodat er een breed beeld ontstaat over het ondernemersklimaat in de gemeente Heerde **en wat de effecten zijn van de coronacrisis**.

Uitkomsten van de bedrijfsbezoeken nemen wij mee in de gesprekken met het **Georganiseerde Ondernemers Overleg (GOO)** om te bespreken hoe we kunnen samenwerken in een gezamenlijke programma.

Het ondernemersloket willen we voortzetten.

Het ondernemersloket werd in 2021 voorgezet en verder ontwikkeld.

Kwaliteit

Lokaal is er één loket voor ondernemers.

Wij gaan intern uit van **integrale samenwerking** tussen verschillende beleidsterreinen en zetten in op **optimale en eenduidige informatievoorziening** over verschillende diensten voor ondernemers.

Wij verspreidden in 2020 en 2021 een **nieuwsbulletin voornamelijk gericht op de coronacrisis** en zetten in 2020/2021 in op sociale media.

In 2022 blijft de informatie op onze gemeentelijke website actueel, zowel vanuit economie als vanuit werkgelegenheid.

Ook tijdens **bedrijfsbezoeken** treden wij met **één gezicht** naar buiten. Ondernemersvragen zetten we breed uit in de organisatie om een **integraal antwoord** te kunnen geven.

In de arbeidsmarktregio vragen we blijvend aandacht voor een goede aansluiting tussen onderwijs en ondernemers om jonge inwoners een goede kans te bieden op de arbeidsmarkt.

Kwaliteit

Met ingang van 2020 maakt gemeente Heerde onderdeel uit van de arbeidsmarktregio met centrumgemeente Apeldoorn. In deze arbeidsmarktregio blijven we aandacht vragen voor een goede aansluiting tussen ondernemers en onderwijs. Dit doen we door de ontwikkeling van de Doe-Agenda. We kijken naar de kansberoepen en werken samen met onze collega's op onderwijs. In 2021 is er, vanwege de coronacrisis, een aanvullend plan geschreven om ook werk-naar werk trajecten te ondersteunen, aanvullende bijscholing aan te bieden en extra begeleiding. Deze plannen worden vanuit de Koolmeesmiddelen bekostigd. In 2022 gaan we verder met de uitvoering hiervan.

Tevens zij we aangesloten bij de Human Capital vanuit de regio Zwolle. Vanuit dit project wordt geïnvesteerd in menselijk kapitaal, door het aanbieden van opleidingsvouchers bijvoorbeeld. Zowel werkgevers als werknemers komen hiervoor in aanmerking. Dit loopt ook door in 2022.

Lokaal participeert de gemeente in het GOO (Gezamenlijk Ondernemers Overleg), regionaal in de economische regio's Zwolle en Cleantech Regio Stedendriehoek.

Kwaliteit

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt volwaardig deelgenomen aan deze overleggen. De uitkomsten hiervan zijn actiepunten voor de lokale en regionale economische agenda.

In de Regio Zwolle en de Cleantech Regio zijn agenda's opgesteld. Beide regio's maken een doorontwikkeling mee die ook van invloed is op de inhoudelijke agenda.

In Zwolle is economie tot het centrale speerpunt is benoemd en in de Cleantech Regio energietransitie en circulaire economie.

Dit is in 2020 en 2021 verder uitgewerkt. Dit heeft in de Regio Zwolle geleid tot een samenwerking van de zogenaamde G6 (Gelderse 6) waarbij de provincie Gelderland een directe partner in de Regio Zwolle is geworden. Deze Gelderse 6 stemmen onderling de inbreng op de verschillende onderwerpen in de Regio Zwolle (Economie, Bereikbaarheid, Leefomgeving en Human Capital) af en zijn ook gezamenlijk tot een investeringsagenda gekomen. Regionaal krijgen de 5 onderdelen van de Agenda van de Regio Zwolle (naast de genoemde onderwerpen ook de afstemming van de 5 RESSen) steeds meer invulling.

Ook de Cleantech Regio heeft naar de eigen activiteiten gekeken. In de WGR Stedendriehoek wordt de focus gelegd op Wonen, Werken en Bereikbaarheid en RES met landschap (ruimte) als centraal uitgangspunt. De Strategische Board van de Cleantech Regio heeft nog steeds energietransitie en circulaire economie als speerpunten, maar daarnaast ook Human Capital.

We onderzoeken in welke projecten en coalities wij vanuit Heerde in 2022 en de jaren daarna (gaan) deelnemen.

Met het ondernemersevent zetten ondernemers, onderwijs en overheid zich op de kaart, ontmoeten zij elkaar en wisselen zij informatie uit hoe zij elkaar kunnen versterken.

Uitwisselen en opdoen van kennis en ervaring. Netwerken op lokaal niveau.

Kwaliteit

In 2020 is door de **coronacrisis** het ondernemersevent **geannuleerd**.

Het programma van 2020 is doorgeschoven naar 2021 en 2022.

Dan wordt het event weer gehouden in de week van de MKB-ondernemer (november). Jaarlijks wordt er samen met het Georganiseerd Overleg Ondernemers een actueel thema gekozen. Het programma bestaat uit verschillende sprekers vanuit overheid, ondernemers en andere organisaties, afhankelijk van het thema.

Om dit event ook financieel dekkend te krijgen, wordt er niet alleen bijgedragen door de gemeente en het GOO, maar worden er onder de ondernemers ook sponsoren gezocht.

Samen met gemeenten en provincies (blijven) zorgen we voor voorwaarden en condities om het H2O bedrijventerrein zo snel mogelijk te vullen met daarbij oog voor onze eigen positie.

Kwaliteit

Namens de **H2O gemeenten en de H2O BV** was er in 2020 en 2021 periodiek contact met de regionale acquisiteur voor bovenregionale terreinen regio Zwolle. In 2019 is het Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld door de gemeenten SNV (Noord Veluwe). Daarnaast vond er vanuit het RPW periodiek afstemming plaats op bovenlokaal niveau met gemeenten H2NEO. In juni 2021 zijn de raadsleden tijdens een speciale informatiebijeenkomst bijgepraat door de directeur-bestuurder van de Bedrijvenpark H2O .

Wij houden vast aan de zondagsrust voor winkels (detailhandel) en stimuleren dat op werkdagen de openstelling van winkels zo veel mogelijk uniform is.

Kwaliteit

In onze contacten met ondernemers stimuleren wij **uniforme winkeltijden**, onder andere via De Nieuwe Winkelstraat.

Het college heeft in 2019 besloten om het huidige coalitieakkoord en collegeprogramma te volgen en **niet over te gaan** tot zondagopenstelling van detailhandel. In 2020 is tijdens de coronacrisis de vraag voor openstelling supermarkten op zondag nog aan de orde geweest in het College op verzoeken van supermarkteigenaren in Heerde. Besloten is ook deze vraag niet te honoreren en het bestaande beleid in de komende jaren te continueren.

Wij nemen deel aan een regionaal werkgeversservicepunt.

Kwaliteit

De gemeente Heerde is per 1 januari 2020 aangesloten bij de **arbeidsmarkt Stedendriehoek en Noord-Veluwe**.

In deze regio wordt er vanuit het regionale werkbedrijf FactorWerk gewerkt aan een **eenduidige werkgeversdienstverlening** in de arbeidsmarktregio. Elk jaar wordt er een **marktbeperkingsplan** geschreven waarin de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt benoemd worden en waar de **kansberoepen** liggen.

Lucrato voert voor de gemeente Heerde de werkgeversdienstverlening uit.

Voor de gemeente Heerde blijft de samenwerking in de **subregio H2O** belangrijk. Onze werkzoekenden kunnen dus ook in 2021 en 2022 nog steeds participeren in de werkmarkten die Hattem en Oldebroek organiseren. De werkzoekenden uit Hattem en Oldebroek worden ook uitgenodigd voor onze werkmarkten.

Wij stimuleren de transitie naar duurzaam en circulair (agrarisch) ondernemerschap.

Kwaliteit

Wij attenderen onze ondernemers op de **beschikbare subsidiestromen en regionale bijeenkomsten**. In 2021 en 2022 geven wij weer aandacht aan het actieplan Heerde circulair.

Onze benadering is **integraal**: duurzaamheid, circulariteit en economie.

We **stemmen af** met de verschillende beleids- en uitvoeringsambtenaren op het gebied van circulariteit, korte ketens en duurzaamheid.

Meerdere ondernemers hebben contact gelegd met Cleantech development om samen te kijken hoe hun bedrijf verduurzaamd kan worden.

Via Energieke regio en de ondernemersverenigingen is er in 2022 de nodige aandacht voor verduurzaming.

Wij zijn gesprekspartner voor ondernemers over revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

Samen met stakeholders op de drie bedrijventerreinen in de gemeente Heerde is een start gemaakt met het project Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen. De ambities zijn per bedrijventerrein verschillend, waardoor ook het plan van aanpak per terrein verschilt. Het gaat om de bedrijventerreinen Wapenveld-Noord (Van der Zeelaan), Wapenveld-Zuid (Vlijtweg) en Heerde Molenweg/Europaweg/Veldweg. De drie hoofdthema's waarna wordt gekeken zijn: duurzaam&gezond, fysiek&ruimtelijk en sociaal&economisch. Belangrijk aspect in het kader van dit project is de 'samenhang en organisatiegraad' op de verschillende bedrijventerreinen.

Kwaliteit

De gesprekken met de stakeholders (eigenaren/ondernemers) per terrein zijn gestart in Q2 en Q3 2020 met het ophalen van wensen/behoefte/urgentievraagstukken op de betreffende terreinen. Inzet is om in Q4 2021 voor de terreinen op basis van de opgehaalde informatie een gezamenlijk plan van aanpak klaar te hebben, waarmee ook het subsidietraject richting de provincie Gelderland kan worden opgestart in het kader van Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen.

Wat willen we bereiken?

Duurzaamheid

- Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen we onze verantwoordelijkheid om binnen enkele decennia energieneutraal te wonen en zo min mogelijk afval te produceren, om ons duurzaam te verbinden aan de toekomst.

Wat gaan we er voor doen?

Bewustwording bevorderen van de noodzaak om duurzaam voor onze aarde te zorgen, inwoners en ondernemers te prikkelen om hier een bijdrage aan te leveren en initiatieven te stimuleren en te faciliteren.

Duurzaamheid omvat tenminste energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.

Kwaliteit

In 2021 is de RES 1.0 Cleantech regio opgeleverd en in december door alle overheden vastgesteld. Hieruit vloeit de inspanningsverplichting voort om tot 2030 in onze gemeente aan de slag te gaan met windenergie, zonne-energie, opslagcapaciteit, netbeheer en warmte-uitwisseling.

In navolging van de RES en het Klimaatakkoord is onze gemeente in 2021 begonnen met de lokale uitwerking in twee sporen; elektriciteit en warmte. We zijn begonnen met het proces om te komen tot een lokaal uitnodigingskader voor windenergie en zonne-energie. Hierin staat op welke gebieden de gemeente Heerde zich tot 2030 focust voor de opwek van energie en welke voorwaarden daarbij gelden. Vaststelling is gepland begin 2022, waarna initiatiefnemers de ruimte krijgen om aan de slag te gaan. Parallel zetten we in op het vergroten van zonne-energie op (bedrijfs)daken.

Voor warmte in de gebouwde omgeving zijn we in 2021 gestart met het opstellen van een transitievisie warmte. Vaststelling hiervan is eveneens gepland begin 2022. Het vervolg hierop vormen de grootschalige trajecten van wijkactieplannen. Hiermee kunnen per wijk de technische maatregelen uitgevoerd gaan worden om van het aardgas af te stappen. We blijven tegelijk inzetten op bewustwording en informatie voor onze inwoners en bedrijven.

De speerpunten om ruimtelijk in te spelen op klimaatverandering staan in het Regionaal Adaptatie Plan (RAP).

Onder het motto "Regionaal delen, lokaal doen" is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in 2017 vertaald naar onze eigen regio, het werkgebied van het waterschap Vallei en Veluwe.

In december van dat jaar is het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend door 28 gemeenten, het waterschap, de provincies Gelderland en Utrecht, Vitens, Veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat. In het manifest is een gezamenlijke ambitie uitgesproken om in 2050 een klimaat-robuste regio te willen zijn waar we veilig, gezond en welvarend samenleven.

In 2020 is een Regionaal Adaptatie Plan (RAP) opgesteld. Het RAP is bedoeld als regionale agenda met een dynamische gereedschapskist om samen te werken aan klimaatverandering. In het RAP zijn thematische ambities en doelen beschreven. Het gaat om de volgende thema's:

1. Prettig wonen en werken.
2. Aangenaam recreëren.
3. Basisfuncties veiligstellen.
4. Natuurlijk bodem- en watersysteem.

Per thema is een gezamenlijke ambitie geformuleerd, de urgentie en het belang om aan de slag te gaan en welke mogelijke maatregelen partners alleen of samen kunnen nemen. Er zijn vele maatregelen mogelijk. Het is echter niet realistisch om alles tegelijk op te pakken. Er is daarom voor gekozen om te focussen op de belangrijkste gezamenlijke opgaves. Er is een concept-werkplan 2021-2022 opgesteld met daarin de gezamenlijk speerpunten en projecten. Het werkplan wordt verder uitgewerkt en er wordt bepaald wie wat gaat doen en hoe de activiteiten worden gefinancierd.

De kadernota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 en de contourennota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 geven inzicht in de bestaande situatie.

Kwaliteit

In 2022 werken we op diverse onderwerpen aan ons lokale klimaatbeleid. Dit doen we onder de overkoepelende pijlers:

- energietransitie,
- klimaatadaptatie en

- circulaire economie.

Met betrekking tot energietransitie focussen we ons op informeren en stimuleren om te komen tot een toekomstbestendige woningvoorraad. Het Regionaal Energieloket en de energiecoaches zijn hierin belangrijke samenwerkingspartners en zichtbaar voor inwoners.

Op bedrijventerreinen zetten we in op energietransitie met een projectleider zon-op-dak en het programma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen van de provincie.

Voor ons eigen vastgoed nemen we in 2021 en 2022 waar mogelijk deel aan het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed.

Voor energie en warmte volgen we het spoor van de RES, ons lokale uitnodigingskader en de warmtetransitie-visie.

In 2022 is onze laadvisie gereed.

Deelname aan de uitvoering van het Gelders Energie Akkoord inclusief het Energieloket Veluwe Duurzaam.

Kwaliteit

Het **Regionaal Energieloket** voorziet inwoners van persoonlijk duurzaamheidsadvies en draagt bij aan concrete woningverduurzaming.

In 2021 breiden we deze activiteiten uit naar de **huursector** i.s.m. Triada en de energiecoaches van Heerde Energiek door de aangevraagde en toegekende subsidie RREW.

De gemeente nam in een aantal programma's actief deel in de uitvoering van het **Gelders Energie Akkoord (GEA)**. Het uitvoeringsprogramma van het GEA liep van 2016-2019.

De onderwerpen rondom **energie opwekking en warmte** kregen door de introductie van de Regionale Energie Strategie verder gestalte en worden in 2022 verder uitgewerkt.

Het (potentieel) gebruik van zonne-energie en andere duurzame energiebronnen wordt als meerwaarde meegewogen bij toepassing van uitnodigingsplanologie.

De meerwaarde van energie(opwekking) wordt bij uitnodigingsplanologie zwaarder gewogen.

Kwaliteit

Bij **grotere initiatieven** worden initiatiefnemers altijd gewezen op de **gemeentelijke duurzaamheidsambities**. Bij toetsing en besluitvorming door het college wordt in de tekst verwoord in hoeverre aan deze ambities kan worden tegemoet gekomen.

In adviesgesprekken en bij beoordeling van conceptaanvragen wordt **duurzame energie als meerwaarde** betrokken en afgewogen.

Vanaf 1 juli 2018 is **gas in bebouwde omgeving** in principe **niet meer toegestaan**. Daardoor ontstaat er automatisch een gesprek met initiatiefnemers over alternatieven en is gebruik van deze alternatieven voor initiatiefnemers **noodzaak** geworden.

Inwoners en ondernemers vragen we om mee te denken over een communicatieplan om een duurzame gemeente vorm te kunnen geven en dit plan vervolgens uit te rollen.

Kwaliteit

Ook in 2022 worden inwoners, maatschappelijke partners, energiecoöperatie en ondernemers onder meer betrokken bij communicatie en informatie over een **duurzame gemeente** als onderdeel van de **Omgevingsvisie, Omgevingsplan** met als onderdelen **energie, circulariteit en gebouwverduurzaming**.

Mogelijkheden bij rijk, provincie, ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland en anderen benutten om duurzaamheidsambitie in te vullen en actieve deelname in de Cleantech Regio.

Kwaliteit

Wij namen in 2021 en nemen in 2022 actief deel in de **Cleantech Regio (CTR)** en werkgroepen of stuurgroepen die aan verschillende thema's zijn verbonden. Ondernemers worden waar mogelijk gewezen op het netwerk van Cleantech Development (of OostNL). Mogelijkheden bij andere overheden worden onderzocht, waarbij deelname aan de subsidie voor Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (TBB) van de provincie Gelderland een concrete actie is voor 2022.

Revolving fund Duurzaamheidslening particulieren en Stimuleringslening voor verenigingen/instellingen en non-profit organisaties instellen, voor zover de markt geen vergelijkbaar alternatief heeft.

Duurzaamheidslening tot stand brengen bedoeld om investeringen in duurzame energie en het treffen van isolatiemaatregelen te ondersteunen.

Kwaliteit

Samen met de provincie Gelderland is de Toekomstbestendig Wonen Lening in de markt gezet. Voor maatschappelijke instellingen en commerciële ondernemingen bestaan in de markt al veel alternatieven. De lening wordt steeds beter gevonden en de verwachting is dat in 2022 nieuwe financiële dekking hiervoor nodig is.

Samen met het bedrijfsleven, energiecorporatie(s) en inwoners een plan maken (gereed eind 2019) voor het toepassen van duurzame (wind- en zonne)energie in de gemeente of regio, waarin ook het draagvlak in potentiële gebieden is meegenomen.

Kwaliteit

In 2021 is de RES 1.0 vastgesteld. Deze wordt iedere 2 jaar herzien met alle overheden binnen de Cleantech regio. In 2021 zijn we gestart met ons lokale uitnodigingskader voor zonne- en windenergie als uitvoering van de RES. Deze zal in 2022 worden vastgesteld, waarna er ruimte wordt geboden om binnen de vastgestelde ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke kaders met initiatieven te komen. Ook is in 2022 de Transitievisie warmte van toepassing en zullen we waar mogelijk starten met een eerste wijkuitvoeringsplan.

Te streven naar 100% circulaire afvalinzameling in 2025.

Kwaliteit

In overleg met ROVA in 2019 is een **vervolgstrategie** ontwikkeld voor de verdere uitrol van het **omgekeerd inzamelen**.

Ons uitgangspunt is het realiseren van de doelstellingen van het Landelijk Afvalstoffenplan en het programma VANG (Van Afval Naar Grondstof) en **doorontwikkeling** naar uiteindelijk een **volledige circulaire inzameling van grondstoffen**.

Ons uiteindelijke streven is **100% circulaire afvalinzameling**. Als stap op weg hier naar toe is per 1 juli 2019 is een **laagfrequente variant** van het omgekeerd inzamelen ingevoerd. De inzamelingsfrequentie van het restafval is **verlaagd** van 1x per 4 weken naar 1x per 6 weken.

De evaluatie naar de effecten hiervan is in het najaar van 2020 afgerond. Daaruit blijkt dat de verlaging van de inzamelingsfrequentie geruisloos is verlopen. De hoeveelheid restafval is in 2019 met ruim 11% gedaald. Over 2020 is per inwoner gemiddeld 85 kilogram fijn huishoudelijk restafval ingezameld. Dat is 6 kilogram minder dan over 2019. Dit is een resultaat van de verlaging van de inzamelingsfrequentie. Het effect zou groter zijn geweest ware het niet voor de virusuitbraak. Gemiddeld is in de ROVA gemeenten de hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval in 2020 toegenomen met 4 kilogram. In Heerde is sprake van een daling ondanks de virusuitbraak en de ter bestrijding daarvan genomen maatregelen.

In 2019 werd 83% en in 2020 84% van het afval in onze gemeente gescheiden aangeleverd. De landelijke VANG doelstelling van 75% grondstoffenscheiding in het jaar 2020 is daarmee ruimschoots gehaald. We zijn goed op weg naar de landelijke doelstelling voor 2025, namelijk 90% grondstoffenscheiding. Landelijk gezien ligt het scheidingspercentage in 2020, net als in 2019, op 73%.

Binnen het **actieplan Heerde Circulair** wordt nagedacht over de volgende stappen gericht op het scheiden van grondstoffen en het circulair maken van grondstoffen. Aandachtspunt hierin is het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

Bij ons streven naar een circulaire afvalinzameling is de **betaalbaarheid** van de heffing voor onze inwoners een belangrijke randvoorwaarde.

Uitgangspunt is gasloos bouwen, tenzij.

Kwaliteit

Gasloos bouwen is per 1 juli 2018 een **verplichting voor nieuwbouw**.

Vanaf 1 juli 2018 voeren we de bovenstaande landelijke wetgeving uit en toetsen wij bouwaanvragen voor nieuwe bouwlocaties hieraan. Vanaf deze datum worden er in Heerde dan ook geen ontwikkelingen met een gasaansluiting meer vergund.

Wij maken een actieplan Heerde circulair samen met inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties en betrekken de rijksambities daarbij.

Kwaliteit

Het actieplan Heerde circulair is in september 2020 vastgesteld door het college, waarna het plan in oktober 2020 ter advisering is voorgelegd aan de commissie Ruimte. Zij heeft het actieplan voorzien van een positief advies. Toegezegd is om de ontwikkelingen jaarlijks met de commissie te bespreken. Ondertussen is de stand van zaken van de in het actieplan benoemde acties in beeld gebracht. Voor veel acties geldt dat er al langere tijd aan gewerkt wordt. Vaak zijn dan geen extra middelen nodig omdat acties onderdeel zijn van de reguliere werkzaamheden. Geconstateerd is dat er in ieder geval stappen gezet moeten worden als het gaat om bewustwording. Acties zijn veelal onderdeel van de reguliere werkzaamheden, maar worden nog niet genoeg onder de aandacht gebracht. Daarom wordt gewerkt aan een communicatieplan waarmee we vanuit onze voorbeeldrol acties in beeld brengen, maar ook goede voorbeelden uit de samenleving onder de aandacht brengen. Op die manier wordt het belang van de transitie naar een circulaire economie en de wijze waarop iedereen daarin zijn/haar steentje bij kan dragen duidelijker.

Een aantal acties in actieplan zijn wel echt 'nieuw'; daarvoor zijn in de toekomst mogelijk wel extra middelen nodig. Ondertussen is er een wormenhotel aangeschaft als onderdeel van het creëren van meer bewustwording. Ook wordt in dat kader in het najaar van 2021 een 'dag van Heerde circulair' georganiseerd waarin jongeren kennis zullen maken met verschillende circulaire thema's.

Een aantal acties die in 2020 uitgevoerd zouden worden is niet uitgevoerd. Door de coronacrisis was aan deze acties geen behoefte of er was simpelweg geen mogelijkheid toe. Denk bijvoorbeeld aan de actie 'exposeren van goede circulaire voorbeelden in de hal van het gemeentekantoor' en een aantal acties gerelateerd aan duurzame mobiliteit.

Wat willen we bereiken?

Bouwen en Wonen

- Voldoende betaalbare koop- en huurwoningen, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en duurzame nieuw gebouwde woningen.
- Partijen die weten wat de woningbehoefte is, nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Wat gaan we er voor doen?

Blijvend stimuleren en faciliteren van (kleinschalige) nieuwbouwprojecten in de dorpen op inbreidingslocaties met behoud van de identiteit van de dorpen.

Kwaliteit

Vooruitlopend op de Omgevingswet die per 1 januari 2022 ingaat, hanteert de gemeente Heerde de uitnodigingsplanologie. Om te voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen zetten we eerst in op inbreiding in stedelijk gebied en transformatie, functieverandering van bestaande bebouwing en woningsplitsing. Bij nieuwe initiatieven dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat er markt is voor de voorgestelde woningen. Uitgangspunt hierbij is de woonvisie en het toevoegen van (leef- en woon)kwaliteit. Wij werken aan een woningvoorraad die optimaal aansluit bij de behoefte, verduurzaming van bestaande woningvoorraad en duurzame nieuwbouw. Nieuwbouw moet passen bij en bijdragen aan het karakter van de desbetreffende kern en moet leiden tot een verbetering van de woonomgeving en de lokale leefbaarheid.

De mogelijkheden voor het financieel stimuleren van het collectief particulier opdrachtgeverschap door de provincie worden verkend.

Provinciale stimuleringsregelingen voor financiering voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) worden onderzocht.

Kwaliteit

In de woonagenda is vastgelegd dat particulieren **meer gestimuleerd** moeten worden om met **ontwikkel-initiatieven** te komen. Dit naast de projectontwikkelaars. Om dit kracht bij te zetten is in de woonagenda de actie opgenomen dat we bij sociale projectontwikkelingen willen inzetten op een constructie van **Collectief Opdrachtgeverschap** (CPO). Inmiddels is er een eerste CPO-initiatief gestart en wordt er binnenkort een conceptaanvraag ingediend.

De woonvisie en het woningbehoefteonderzoek worden operationeel gemaakt om als leidend beginsel te dienen voor afspraken met eigenaren van sociale woningbouw en initiatiefnemers voor nieuwbouw.

Volgens woningmarktonderzoek 2017 is er in periode 2017-2027 behoefte aan de bouw van 185 sociale huurwoningen. Dit betekent bij ontwikkelingsplannen dat we sturen op hoeveelheid van de bouw van sociale huurwoningen.

Kwaliteit

De **woonagenda 2020 – 2023** is op 3 maart 2020 door het College vastgesteld en een concrete uitwerking van de **Woonvisie 2015 – 2025**. In de woonagenda is een volkshuisvestelijke woningbouwrichtlijn (woningbouwprogramma) opgenomen die gehanteerd wordt als aanvulling op de Structuurvisie Heerde 2025 en als leidraad voor nieuwe initiatieven. De agenda is ook de basis voor de prestatieafspraken met de woningcorporatie(s). Woonvisie en woonagenda worden onderdeel van de **omgevingsvisie**. Met de woonagenda kunnen we aan de voorzijde (meer en daadwerkelijk) **sturing** aan plannen en projecten geven. **Doelstelling** is om woningvoorraad te realiseren die voldoet aan de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van onze inwoners, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen in Heerde. **Evaluatie** van de woonagenda vindt plaats in 2023.

In prestatieafspraken en contacten met ontwikkelaars aandacht vragen om levensloopbestendig betaalbaar te bouwen voor jonge en oude inwoner, inwoners met een beperking, statushouders en inwoners die beschermd moeten wonen.

Er worden **per doelgroep prestatieafspraken** gemaakt. Voorafgaand aan nieuw bod aan de woningcorporatie worden jaarlijks de afspraken geëvalueerd waardoor we kunnen **bijsturen**. Ook worden afspraken gemaakt over te bouwen **aantallen**, **levensloopbestendigheid** en **energetische** maatregelen.

Kwaliteit

In de **prestatieafspraken met Triada** maken wij afspraken over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit, transformatie, jongeren, senioren en zorg, statushouders, leefbaarheid en participatie. Deze afspraken worden **jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd**, waarna de drie partijen (Triada, Huurdersraad en gemeente) de afspraken aan het eind van het kalenderjaar ondertekenen. Triada is de grootste corporatie in onze gemeente.

Naast Triada hebben Woonzorg Nederland en Habion een klein deel van de sociale huurvoorraad in bezit. Ook met hen vinden inmiddels jaarlijks gesprekken plaats. De gemeentelijk onderhandelaar, die op basis van de woonagenda aangesteld is om de eerste gesprekken te voeren met initiatiefnemers verstrekt informatie en geeft instructies, zodat er meer differentiatie plaatsvindt over de kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwopgaven. Betaalbaar bouwen, met name het toevoegen van sociale huurwoningen, is daarbij één van de gespreksonderwerpen.

Inventarisatie (gereed eind 2019) van de inbreidings- en uitbreidingslocatie in alle kernen en het voortvarend oppakken van zoeklocaties.

Kwaliteit

Huidig uitgangspunt is: inbreiding gaat voor uitbreiding.

Als blijkt dat er aantoonbaar **minder beschikbare inbreidingslocaties** aanwezig beschikbaar zijn om in de woningbehoefte binnen de gemeente te voorzien, kunnen we nieuwe uitleggebieden ontwikkelen. Dit is als actie opgenomen in de woonagenda en wordt uitgevoerd bij het opstellen van de omgevingsvisie en/of het omgevingsplan.

Over dit onderwerp is op 13 juli 2020 door de gemeenteraad met meerderheid van stemmen een motie aangenomen over **actief grondbeleid**. Een naar aanleiding van deze motie opgestelde discussienota is besproken in de raadscommissie Ruimte van 25 mei 2021. Dit gaf aanleiding om na de zomer van 2021 in een themaraad nogmaals over dit onderwerp in gesprek te gaan.

Plannen voor andere (gemeenschappelijke) woonconcepten faciliteren.

Kwaliteit

Om te voorzien in de behoefte aan **nieuwe woningen** wordt in eerste instantie ingezet op **inbreiding in stedelijk gebied, transformatie en functieverandering van bestaande bebouwing**.

Bij **nieuwe initiatieven** dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat het initiatief aansluit bij onze woonvisie met als uitgangspunt kwaliteit en het inzetten van woningen voor zoveel mogelijk doelgroepen. Als dit aangetoond wordt, wordt medewerking verleend.

Naast traditionele woningbouw vallen **andere woonconcepten** daar zeker onder.

Om duidelijk te maken dat hiervoor ruimte geboden wordt staat in de woonagenda als actie benoemd dat de gemeente zelf een locatiestudie met kavelpaspoort kan opstellen voor alternatieve, innovatieve woonvormen. Dit kunnen tiny house-concepten zijn, maar ook tijdelijke woonconcepten, bijvoorbeeld pauze-woningen of flex-woningen voor speedzoekers.

Budget hiervoor is door de raad beschikbaar gesteld.

Uitvoering staat gepland in 2021/2022.

Prestatieafspraken met eigenaren van sociale woningbouw maken.

De Woningwet schrijft voor dat er jaarlijks tussen gemeente, corporaties en huurders afspraken gemaakt moeten worden over de te leveren prestaties. Er zijn drie corporaties actief in de gemeente: Habion, Triada en Woonzorg Nederland.

Kwaliteit

Jaarlijks moet er een **bod** liggen van de corporatie voor 1 juli. Met Triada zijn de afspraken voor het bod 2021 op 17 mei 2021 ambtelijk in breed verband (tripartite overleg) voorbereid en besproken. In september wordt er vervolgens zowel bestuurlijk als ambtelijk gesproken over het bod om te komen tot nieuwe prestatieafspraken in 2022.

Dit jaar worden er voor het eerst meerjarige prestatieafspraken gemaakt. Het proces rondom de prestatieafspraken wordt zo efficiënter aangezien veel afspraken over een langere periode gaan. Ook met de gemeente Epe en Hattem worden meerjarige prestatieafspraken gemaakt.

Met Woonzorg Nederland worden al meerjarige prestatieafspraken gesloten. Dit jaar dienen er nieuwe afspraken gemaakt te worden voor 2022 e.v. Insteek is om wederom meerjarige prestatieafspraken te maken met elkaar.

Met Habion zijn in 2018 op regionaal niveau gesprekken gestart over de prestatieafspraken met de afzonderlijke gemeenten. Dit omdat het neergelegde bod van Habion in iedere gemeente te algemeen en nagenoeg gelijk is. De regio wilde in gesprek met Habion om meer maatwerkprestaties op te stellen. Dit is niet gelukt, waardoor er door de afzonderlijke gemeenten geen prestatieafspraken getekend zijn. Ook in 2020 en 2021 zijn er geen prestatieafspraken gemaakt. Na veel aandringen van onze zijde, staat voor dit jaar een eerste overleg met Habion ingepland om met elkaar de situatie rondom de prestatieafspraken te bespreken.

Starterslening aanbieden.

De subsidiegelden stimuleren goedkope woningbouw worden volledig ingezet voor verstrekken startersleningen, waarmee starters mogelijkheid wordt geboden om net een beetje extra te lenen waardoor men kan kopen. De lening overbrugt het verschil tussen huizenprijs en eerste hypotheek. Maximumhoogte starterslening 20% van verwervingskosten met maximum van € 20.000,-. Maximum verwervingskosten vastgesteld op € 200.000,-. Op vragen vanuit de gemeenteraad wordt onderzocht of het administratieve aanvraag proces in 2021 vereenvoudigd kan worden.

Kwaliteit

In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007-2010 (de SWG-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van **startersleningen**. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskomsten met een maximum van €20.000,-. De maximale verwervingskosten, inclusief meerwerk, zijn vastgelegd op €200.000,-. **Ondanks de aantrekkende economie is er weinig interesse voor de starterslening.**

In 2019 is er **1 lening** verstrekt, er is er 1 ingetrokken en er zijn 4 leningen afgelost. Hierdoor waren er aan het eind van 2019 nog 11 lopende startersleningen. Deze leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn).

In 2020 zijn er **3 leningen verstrekt en zijn er 2 leningen afgelost**. Eind 2020 waren er nog 12 lopende startersleningen. Per maart 2021 staat er een saldo van € 297.375,- op de rekening-courant bij de SVn die aan het account van de gemeente gekoppeld is. Dit is de bestedingsruimte waarbinnen er nog startersleningen kunnen worden aangevraagd.

Naar verwachting zal er in de loop van 2021 een **evaluatie** zijn om te kijken hoe we verder gaan met deze startersleningen.

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied mogelijk maken voor zover het de kwaliteit van het gebied verbetert.

Kwaliteit

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied wordt zoveel mogelijk ondersteund en mogelijk gemaakt. Door combinaties te maken met duurzaamheidsmaatregelen kunnen voor eigenaren op termijn besparingen in kosten mogelijk zijn. Vooral nog zijn in 2021 en 2022 hier regelingen als "rood voor rood" en "geen nieuwe woningen in het buitengebied" vanuit de structuurvisie wel van toepassing.

Dit onderwerp wordt ook een onderdeel van de omgevingsvisie.

Wij faciliteren plannen voor duurzame nieuwbouw of verduurzaming van bestaande woningen.

Binnen de kaders van de klimaatagenda worden verduurzamingsplannen gestimuleerd en gefaciliteerd.

Kwaliteit

Wij faciliteren duurzame initiatieven.

Duurzaamheid is als belangrijk toetsingscriterium in de afweging in de uitnodigingsplanologie en in het verlenen van omgevingsvergunningen.

Woningcorporaties en makelaars nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Het overleg vergroot de onderlinge betrokkenheid van de partijen en stimuleert de netwerk-werking. Samenwerking versterkt de zorg voor goede en betaalbare woningen voor diverse doelgroepen. Het gezamenlijk opstellen van de woonagenda vergroot draagvlak en betrokkenheid bij uitvoering.

Kwaliteit

In januari 2019 vonden **twee marktconsultaties** plaats als onderdeel van de Woonagenda.

Wij spraken met de partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het particuliere markt segment (ontwikkelaars, banken en makelaars) en met partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het Wonen en Zorg segment (zorgkantoren en zorgaanbieders). Beide bijeenkomsten zijn goed bezocht. Bij actualisering van de woonagenda worden deze partijen opnieuw betrokken.

Triada maakte onderdeel uit van de projectgroep die samen een woonagenda opstelden. Er werd dus nauw samengewerkt tussen de gemeente en de grootste corporatie in onze gemeente. Triada wordt betrokken bij de actualisering van de Woonagenda. Daarnaast vindt er sinds 2020 ieder jaar in juli een bouwplanoverleg plaats tussen Triada en gemeente. De grotere bouwplannen worden met elkaar besproken en relevante informatie wordt met elkaar gedeeld. De opgave sociale huur is immers fors. Hiermee geven we uitvoering aan een gemaakte prestatieafspraken.

Woningsplitsing onder voorwaarden toestaan en hiervoor kaders maken.

Uitvoering geven aan de ruimte die de woonvisie biedt door gebruik te maken van nieuwe planologische regels waarbij wordt voorgesorteerd op de omgevingswet en de mogelijkheden die daarmee worden geboden.

Kwaliteit

De woonagenda was aanleiding om een **discussienota over woningsplitsing** te schrijven.

Deze discussienota is eind 2019 besproken in de raadscommissie Ruimte. De commissie adviseerde woningsplitsing als instrument op de woningmarkt van de gemeente Heerde in te zetten en vraagt het college dit uit te werken.

Deze uitwerking is in de tweede helft van 2020 opgepakt en is op 8 maart 2021 in de vorm van een discussienota besproken in de raadscommissie.

Vervolgstep is verankering van het voorstel in wettelijk instrumentarium.

Wat willen we bereiken?

[Vliegveld Lelystad](#)

- Herindeling van het luchtruim en zo min mogelijk overlast voor bewoners.

Wat gaan we er voor doen?

Bestuurlijke bijdragen aan de lobby voor vervoer per internationale trein in Europa als alternatief voor het vliegverkeer.

Kwaliteit

We kijken welke vormen van vervoer een alternatief kunnen zijn voor het vliegen en of dit nog tijdig als argument kan worden ingebracht. Dit is vooral van belang voor de in voorbereiding zijnde luchtvaartnota.

Wij nemen deel aan de zogenaamde luchtvaartgesprekken en wij leverden eerder inbreng aan de provinciale notitie voor de luchtvaartnota 2020-2050. Ook gaven wij een reactie bij de internetconsultatie voor het invoeren van vliegtaks.

In de regio's Zwolle en Cleantech leveren wij inbreng op het onderwerp bereikbaarheid.

Bereikbaarheid staat op de agenda's van de Clean Tech Regio en de regio Zwolle en op de gebiedsagenda Oost. Daarnaast is er een provinciaal netwerk (kerngroep) voor de luchtvaartnota en de herziening van het luchtruim die gezamenlijke reacties voorbereidt.

Het ontwerp van de Nationale Omgevingsvisie is in 2019 gepubliceerd. Wij hebben in Cleantech Regio-verband hierop een reactie gegeven. Het onderwerp vliegverkeer is in het ontwerp grotendeels doorgeschoven naar de Luchtvaartnota 2020-2050. Verder is met name ook aandacht gevraagd voor de treinverbindingen.

Het ontwerp van de Luchtvaartnota 2020-2050 is ter inzage gelegd. In samenwerking met anderen is een zienswijze ingediend. Daarin geven we aandacht aan de mogelijke alternatieven voor vliegverkeer. Van het ministerie is een reactie ontvangen op onze zienswijze. De Tweede Kamer heeft het onderwerp controversieel verklaard.

Door de meerdere regio's wordt inmiddels nadrukkelijk aandacht gevraagd voor specifieke verbindingen als alternatief voor het vliegen.

Op verzoek faciliteren van bestaande en nieuwe inwonersinitiatieven die verslechtering van het leefklimaat proberen te voorkomen.

Bewonersinitiatieven gericht op beperking verslechtering leefklimaat t.g.v. Lelystad Airport worden waar mogelijk ondersteund.

Kwaliteit

Het gemeentebestuur richt zich vooral op het **bestuurlijke proces**, vaak in de vorm van **persoonlijke gesprekken** met inwoners. Waar mogelijk en wenselijk worden dan maatschappelijke initiatieven **ondersteund**. Dit gebeurde in 2020 en 2021 onder andere door het succesvol onder de aandacht brengen van de mogelijkheid tot **stuiting van de termijn voor nadeelcompensatie** en het helpen bij de indiening van verzoeken daartoe (in relatie met ontwikkeling vliegveld Lelystad).

Wij blijven tezamen met regiogemeenten het gesprek met de minister over vliegveld Lelystad voeren.

Minister is van mening dat Lelystad Airport in 2021 geopend kan worden voor vakantievluchten. Met Elburg, Oldebroek en Hattem is afgesproken dat nauw samengewerkt wordt en we solidair handelen.

Kwaliteit

Standpunt van gemeente Heerde is dat **eerst een herindeling van het luchtruim** moet plaatsvinden en dat na gedegen onderzoek Lelystad Airport pas in gebruik kan worden genomen.

Over de laatste niet gewenste aanpassing van de vliegroute, met een stijgende lijn op de route ter hoogte van Heerde/Wapenveld is een **gezamenlijke brief** aangeboden aan het ministerie.

Een overleg is opgezet tussen de burgemeesters van Elburg, Oldebroek, Hattem en Heerde. Later is deze aangevuld met portefeuillehouders uit de verschillende colleges. Onderwerpen: Lelystad Airport maar ook de herziening luchtruim en de luchtvaartnota 2020-2050. Dit netwerk heeft ook een ambtelijke component. Inmiddels zijn er ook contacten met de gemeenten Kampen en Zwolle. Dit heeft geleid tot het samen reageren op de routevoorstellen van de Minister. De Minister heeft in 2019 een route gekozen. Deze is in een ARI ter informatie naar de gemeenteraad gezonden.

Op provinciaal niveau wordt ook overleg gevoerd met provincie en andere regio's en gemeenten. Resultaat: een bestuurlijk overleg met het ministerie, afstemming van de bestuurlijke standpunten en vertegenwoordiging in de provinciale kerngroep.

In 2020 is door de gezamenlijke vier gemeenten van de Noord-Veluwe nog een brief naar de desbetreffende Vaste Kamercommissie gezonden, waarin is aangegeven dat het in de situatie van dat moment (juni 2020) niet opportuun is om naar een opening van Lelystad Airport op 1 november 2021 te streven. Een afschrift van deze brief is aan de gemeenteraad gezonden.

Ook is in 2020 door de provinciale partners en de gezamenlijke gemeenten van de Noord-Veluwe een zienswijze in het kader van de Luchtvaartnota 2020-2050 gezonden. Begin 2021 is de ontwerp-Voorkeursbeslissing in het kader van de Luchtruimherziening gepubliceerd. Ook hierop is door de provinciale partners en de gezamenlijke gemeenten van de Noord-Veluwe (dit keer inclusief de gemeente Epe) gereageerd. Deze zienswijze wordt aan de gemeenteraad toegezonden. Onze boodschap is niet wezenlijk veranderd. Wij geven aan dat Lelystad Airport pas geopend moet worden voor groot handelsverkeer als dat nodig is voor de overloop van Schiphol en na de realisatie van de herindeling van het luchtruim. Die herindeling moet voldoende rekening houden met de effecten van het vliegverkeer op de omgeving.

In 2021 hebben wij gezamenlijk met andere gemeenten ook nog gereageerd op de publicatie van de Ontwerpbeschikking Wet natuurbescherming voor Lelystad Airport. Recentelijk hebben wij aan de Informatie (met een afschrift aan de Vaste Kamercommissie) het onderwerp Lelystad Airport ook nog onder de aandacht gebracht. Een afschrift van deze brieven hebben wij ter kennisname aan de gemeenteraad gezonden. Inmiddels zijn ook de gemeenten Voorst en Epe bij de samenwerking van Elburg, Oldebroek, Hattem en Heerde aangesloten. Alle gemeenteraden van de 6 gemeenten hebben een motie met een min of meer gelijke strekking aangenomen over het beoordelen en onderzoeken van de rapporten die over Lelystad Airport zijn verschenen en waarop de besluitvorming wordt gebaseerd. Wij bezien momenteel op welke wijze het best gezamenlijk uitvoering gegeven kan worden aan deze moties.

Wat willen we bereiken?

Begraven

- Begraven moet betaalbaar en exploitabel blijven.

Wat gaan we er voor doen?

Uiterlijk in 2019 worden nadere keuzes gemaakt over de toekomstbestendigheid van begraven in de gemeente.

Kwaliteit

Over de toekomstbestendige exploitatie heeft op 5 oktober 2020 besluitvorming plaatsgevonden. 2021 is het eerste volledige kalenderjaar waarin volgens het nieuwe beleid wordt gewerkt. Dit actiepunt uit het collegeprogramma is afgewerkt.

Voortgang geven aan het onderzoek om de tarieven voor begraven en beheer en onderhoud betaalbaar te houden.

Kwaliteit

Het onderzoek is met de besluitvorming op 5 oktober 2020 door de raad afgerond.

Duurzaamheid

Toelichting op product Duurzaamheid

De kosten van de ambtelijke capaciteit, eventuele externe advisering en de bijdrage aan het energieloket en regiotaken.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
521600 Duurzaamheid	229.297	489.536	180.255	179.921	181.179	182.647
Totaal Lasten	229.297	489.536	180.255	179.921	181.179	182.647
Baten						
521600 Duurzaamheid	-146.875	-137.808	0	0	0	0
Totaal Baten	-146.875	-137.808	0	0	0	0
Resultaat	82.422	351.728	180.255	179.921	181.179	182.647

Toelichting op de lasten en baten product Duurzaamheid

Lasten

521600 Duurzaamheid

Voor de komende jaren wordt een stijging van de kosten en uitgaven verwacht vanwege de uitvoering van het Klimaatakkoord. Wat dit precies voor onze gemeente betekent is nog niet bekend. Wij hebben voor de komende jaren rekening gehouden met personele inzet conform de Voorjaarsnota 2021 en een onvoorziene post van **€120.000,-**. Voor de komende jaren zijn de lasten fors lager omdat er voor 2021 geld was opgenomen voor de uitvoering van de regeling reductie energiegebruik (**€137.808,-**) en de transitievisie warmte (**€150.000,-**) (Voorjaarsnota 2021).

Baten

521600 Duurzaamheid

Voor 2021 is een éénmalige inkomst van **€137.808,-** geraamd vanwege de subsidieregeling reductie energiegebruik (Voorjaarsnota 2021).

Economie

Toelichting op product Economie

Ambtelijke capaciteit, deelname aan en externe advisering in samenwerkingsverband met Regio Zwolle en de Cleantech Regio.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
533000 Economische zaken	262.500	363.897	329.869	320.341	322.365	324.579
533050 Markten	35.968	35.306	42.813	43.379	44.201	45.093
533100 Festiviteiten	2.418	5.029	5.075	5.132	5.199	5.265
Totaal Lasten	300.886	404.232	377.757	368.852	371.765	374.937
Baten						
533050 Markten	-16.008	-12.250	-22.580	-22.970	-23.360	-23.760
533100 Festiviteiten	0	-1.270	-1.290	-1.310	-1.330	-1.350
533150 Marktgeden	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-16.008	-13.520	-23.870	-24.280	-24.690	-25.110
Resultaat	284.878	390.712	353.887	344.572	347.075	349.827

Toelichting op de lasten en baten product Economie

Lasten

Het product Economie kent de volgende wijziging ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting. Conform Voorjaarsnota 2021 / Perspectiefnota 2022-2025 is het budget in 2021 met **€45.000,-** verhoogd voor een coronasteunfonds voor ondernemers, een budget voor toekomstig bestendige bedrijventerreinen en een onderzoek naar Lelystad Airport. Voor de jaren is het budget voor de regionale economische samenwerking met Zwolle aangepast aan de geldende inwonerbijdrage; het budget voor het samenwerkingsverband SNV is volledig afgeraamd.

Baten

533050 Markten

Als gevolg van de coronacrisis is de bezetting van de weekmarkt in 2021 aanmerkelijk lager; dit leidt naar verwachting tot **€10.000,-** minder inkomsten van marktgeden. Voor de jaren erna is deze opbrengst weer op het oude niveau geraamd (Voorjaarsnota 2021).

Toerisme

Toelichting op product Toerisme

Faciliteren van 'Visit Heerde', Visit Veluwe, promotie van Cittaslow en toeristische infrastructuur.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
533200 Toerisme & Recreatie	363.901	402.959	451.365	453.952	459.668	464.705
Totaal Lasten	363.901	402.959	451.365	453.952	459.668	464.705
Baten						
533200 Toerisme & Recreatie	-42.507	-21.587	-21.587	-21.587	-21.587	-21.587
Totaal Baten	-42.507	-21.587	-21.587	-21.587	-21.587	-21.587
Resultaat	321.394	381.372	429.778	432.365	438.081	443.118

Toelichting op de lasten en baten product Toerisme

Lasten

Het product Toerisme kent de volgende wijziging ten opzichte van de meerjarenbegroting 2021-2024. Conform Voorjaarsnota 2021 en Perspectiefnota 2022-2025 zijn de lasten van het product Toerisme voor 2021 met **€21.587,-** verhoogd. Vanaf 2022 is de jaarlijkse stijging **€25.787,-**. Hieronder is een toelichting gegeven van deze afwijkingen.

533200 Toerisme & Recreatie

Het college heeft in de vergadering van 13 oktober 2020 besloten om vanaf 2022, 4 keer **€4.200,-** vanuit de stelpost regionale ambities over te hevelen naar Toerisme voor de jaarlijkse contributie innovatie coöperatie (Perspectiefnota 2022-2025).

In het kader van de provinciale SNL-regeling ontvangt de gemeente vanaf 1-1-2020 tot en met 2023 een jaarlijkse subsidie ten behoeve van het heidebeheer door een rondtrekkende schaapskudde. Dit bedrag (**€21.587,-**) wordt jaarlijks volledig doorbetaald aan de Stichting Schaapskudde Epe-Heerde. Het bedrag wordt jaarlijks achteraf ontvangen, voor het eerst in 2021 over het subsidiejaar 2020.

Baten

Als gevolg van bovengenoemde SNL-regeling ontvangt de gemeente Heerde jaarlijkse een extra subsidie van **€21.587,-**. Dit bedrag kan zowel aan de lastenkant als aan de batenkant worden geraamd.

Bouwen en wonen

Toelichting op product Bouwen en Wonen

Ambtelijke capaciteit, beheerkosten startersleningen, bijdragen aan externe onderzoeken en aan de regionaal woonruimteverdeelcommissie, kosten voor de woonwagens die op het terrein Krimpenbos staan en leges WABO voor bouwvergunningen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
545000 Volkshuisvesting	199.824	251.928	227.357	226.515	189.854	194.311
545050 Woonwagenkamp	1.187	10.387	10.497	10.617	10.747	10.877
545100 Vergunning & toezicht Bouwen	418.693	447.079	447.637	445.792	455.041	465.762
545250 Milieubeheer	284.370	378.734	361.865	368.706	373.399	375.836
Totaal Lasten	904.075	1.088.128	1.047.356	1.051.630	1.029.041	1.046.786
Baten						
545000 Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
545050 Woonwagenkamp	-3.788	-3.855	-3.913	-3.980	-4.050	-4.120
545200 Leges WABO	-1.053.446	-418.000	-601.419	-338.000	-338.000	-338.000
545250 Milieubeheer	-14.992	-62.322	-5.490	-5.583	-5.678	-5.775
Totaal Baten	-1.072.225	-484.177	-610.822	-347.563	-347.728	-347.895
Resultaat	-168.151	603.951	436.534	704.067	681.313	698.891

Toelichting op de lasten en baten product Bouwen en Wonen

Lasten

Het product Bouwen en Wonen kent de volgende wijzigingen ten opzichte van de Meerjarenbegroting 2021-2024. De lasten vanaf 2022 zijn met respectievelijk **€ 0,-**; **€5.000,-** en **€7.000,-** bijgesteld.

545250 Milieubeheer

Op bestuurlijk niveau is de wens uitgesproken dat de ODNV ondersteuning biedt binnen gemeentelijke projecten die zijn gericht op het onderdrukken van ondermijningspraktijken. Ter bekostiging hiervan is een bijraming nodig van €5.000,-.

Voor de jaren 2023 en 2024 zijn de ramingen in overeenstemming gebracht met de (ontwerp)meerjarenbegroting van de ODNV (Perspectiefnota 2022-2025).

545200 Leges WABO

Voor 2022 worden opnieuw hogere legesinkomsten voor (ver)bouwactiviteiten verwacht. Deze verwachting is gebaseerd op de ervaringscijfers van het huidige jaar en de afgelopen jaren.

Ruimtelijke ontwikkeling

Toelichting op product Ruimtelijke ontwikkeling

Ambtelijke capaciteit voor eigen plannen, initiatieven van derden en planschades en externe advisering hierover.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
547000 RO eigen plannen	160.841	221.665	321.382	320.025	325.566	332.017
547050 RO initiatieven van derden	126.526	152.315	202.915	201.929	205.645	209.980
547100 RO toezicht handhaving	2.702	2.738	2.739	2.724	2.781	2.848
547150 Planschades	9.907	15.000	25.000	25.000	25.000	25.000
547250 Omgevingswet	262.544	189.000	0	0	0	0
547300 Vliegveld Lelystad	0	10.000	0	0	0	0
547350 Hoenwaard 2030	11.250	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	573.770	590.718	552.036	549.678	558.992	569.845
Baten						
547000 RO eigen plannen	0	-34.760	-35.280	-35.880	-36.490	-37.110
547050 RO initiatieven van derden	-71.126	-50.510	-51.270	-52.140	-53.030	-53.930
547150 Planschades	-3.863	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Totaal Baten	-74.989	-110.270	-111.550	-113.020	-114.520	-116.040
Resultaat	498.781	480.448	440.486	436.658	444.472	453.805

Toelichting op de lasten en baten product Ruimtelijke ontwikkeling

Lasten

Er vinden voor dit product geen mutaties op de begroting plaats voor de komende jaren.

547250 Omgevingswet

Voor de uitvoering van de Omgevingswet zijn nog geen structurele kosten geraamd in de Programmabegroting 2022-2025.

Accommodaties

Toelichting op product Accommodaties

Betreft accommodaties die zichtbaar en hoorbaar zijn in de openbare ruimte en de vrijkomende locaties als De Hank, 't Honk en Willem-Alexanderschool.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
502060 Carillion	1.952	1.650	1.670	1.700	1.730	1.760
502080 Podiumvoorziening dorpsplein Heerde	0	1.070	8.523	8.559	8.596	8.633
502120 Muziekkoepeel Veessen	0	3.330	3.380	3.440	3.500	3.560
502180 Stalling werf	20.271	15.860	16.090	16.360	16.640	16.920
502640 Flessenbergerweg 39	23.153	24.174	25.279	25.529	25.788	25.853
502680 Villa Jacoba	36.008	31.940	33.255	33.580	33.707	34.092
502740 Nachtegaalweg 48	30.497	540	0	0	0	0
549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	112.593	176.798	165.539	166.375	163.621	165.889
549200 Vrijkomende locaties	313.720	47.519	47.615	48.011	48.118	48.675
Totaal Lasten	538.194	302.881	301.351	303.554	301.700	305.382
Baten						
502001 Reserve gebouwen	-67.000	-28.000	-20.000	-10.000	0	0
502180 Stalling werf	-599	0	0	0	0	0
502640 Flessenbergerweg 39	-11.603	-9.028	0	0	0	0

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
502680 Villa Jacoba	-16.776	-18.295	-18.259	-18.570	-18.890	-19.210
502740 Nachtegaalweg 48	-51.467	-22.238	-22.227	-22.600	-22.980	-23.370
549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	-36.963	-35.060	-34.991	-35.590	-36.200	-36.820
549200 Vrijkomende locaties	-361.040	0	0	0	0	0
549201 Reserve vrijkomende locaties	-32.968	-13.765	-13.385	-13.235	-12.785	-12.785
Totaal Baten	-578.416	-126.386	-108.862	-99.995	-90.855	-92.185
Resultaat	-40.222	176.495	192.489	203.559	210.845	213.197

Toelichting op de lasten en baten product Accommodaties

Baten

502001 Reserve gebouwen

Regelmatig worden er éénmalige onderhoudskosten aan gebouwen betaald d.m.v. een onttrekking uit de reserve gebouwen. Voor 2020 was dit een bedrag van **€67.000,-**; voor de jaren erna loopt dit bedrag terug van **€28.000,-** naar **€20.000,-** tot **€10.000,-** (Perspectiefnota 2021 en 2022).

Beheer en Onderhoud

Toelichting op product Beheer en Onderhoud

Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, fietspaden, groen, openbare verlichting, riolering, speeltoestellen) en grondzaken.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
502100 Zoutloods	25.018	23.440	19.985	15.809	0	0
502500 Sportpark Molenbeek	6.686	23.200	8.330	8.470	8.610	8.760
502520 Sportpark Eeuwlanden	7.566	5.280	3.960	4.030	4.100	4.170
502540 Sportpark Monnikenbos	8.010	6.840	6.940	7.060	7.180	7.300
502560 Sportpark Veessen	1.828	1.570	1.590	1.620	1.650	1.680
502620 Aula en baarhuisjes	35.575	33.065	33.110	81.690	34.210	34.800
515002 Dieseloliespoor thv Sportvelden ad Veldw	990	0	0	0	0	0
515004 Schadelichtmast nr 28 thv Eperweg 54	1.918	0	0	0	0	0
515008 Lichtmast Eeuwlandseweg / Molenweg	1.460	0	0	0	0	0
515009 Welkomsbord thv Landgoed Steenberg	834	0	0	0	0	0
515810 Lichtmast 8 Grote weg Wapenveld	1.780	0	0	0	0	0
515901 Lichtmast kanaaldijk lagestraat	1.773	0	0	0	0	0
549300 Buitensportaccommodaties	341.920	340.830	338.691	345.187	351.740	320.109
551000 Gemeentelijke gronden	92.959	157.725	152.325	152.751	155.641	159.014
551050 Erfpachten	8.600	2.150	2.150	2.150	2.150	2.150
551100 Kadaster & Landmeten	52.109	54.818	52.805	53.705	54.572	55.527
551103 RP-911-F	136	0	0	0	0	0
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	92.203	148.664	159.805	162.672	165.544	168.519

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
551200 Beheerplan Wegen	1.425.982	1.648.177	1.735.823	1.785.930	1.820.992	1.872.454
551202 35-VVG-5 Ford	9.553	0	0	0	0	0
551203 34-VVG-5 Ford	6.484	0	0	0	0	0
551204 BL-BH-33 Vrachtauto Mercedes	722	0	0	0	0	0
551205 23-KBK-5 Peugeot partner	2.977	0	0	0	0	0
551206 2-VDZ-49 peugeot partner	3.235	0	0	0	0	0
551207 Tractor New Holland TR-AK-GH	17.258	0	0	0	0	0
551208 5-VZL-60 Mitsubishi	5.403	0	0	0	0	0
551209 BX-VD-29 vrachtauto Mercedes	22.827	0	0	0	0	0
551210 5-VHF-05 Porter 1.3 kipper	1.703	0	0	0	0	0
551211 T4-03-0 New Holland 40/30	5.294	0	0	0	0	0
551212 Versnipperaarschiesling 105MX	702	0	0	0	0	0
551213 DI-VE-RS wegenbladblazers ed	8.953	0	0	0	0	0
551214 Klepelmaaier	3.959	0	0	0	0	0
551220 Gronddepot	29.554	32.644	43.274	44.004	44.744	45.494
551250 Huisnummering/straatnaamborden	1.545	1.850	1.880	1.910	1.940	1.970
551350 Herstel degeneratieschade	136.937	111.561	111.003	112.818	114.643	116.536
551400 Beheerplan Kunstwerken	222.499	272.492	270.371	274.481	277.885	282.147
551450 Verkeersmaatregelen	94.858	117.978	140.243	146.024	151.607	150.050
551600 Beheerplan Water	73.489	99.265	100.626	102.381	104.144	105.966
551650 Verkeers- en vervoersplan	39.794	43.148	34.160	34.910	35.618	36.424

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
551750 Beheerplan Verlichting	220.634	232.848	228.117	229.715	231.257	232.964
551800 Beheerplan Openbaar groen	1.127.861	1.313.509	1.355.809	1.383.851	1.410.646	1.440.056
551802 1-VKL-31 Mercedes	5.670	0	0	0	0	0
551803 8-VTN-63 Mercedes	10.080	0	0	0	0	0
551804 5-VZL-61 Mitsubishi	5.106	0	0	0	0	0
551805 8-VJF-85 Mercedes	4.944	0	0	0	0	0
551806 5-VZL-62 Mitsubishi	3.921	0	0	0	0	0
551807 94-BV-ZB Porter 1.3 kipper	1.868	0	0	0	0	0
551808 2-VFL-73 Mercedes	4.700	0	0	0	0	0
551809 2-VHF-05 Mercedes	183	0	0	0	0	0
551810 VB-868-H Mercedes	5.249	0	0	0	0	0
551811 Versnipperaars Shiesling 400 ZX	1.241	0	0	0	0	0
551812 56-BX-DD Mercedes	4.156	0	0	0	0	0
551813 SA-BO John Deere	5.474	0	0	0	0	0
551814 Di-Ve-RS bladblazer groen	19.150	0	0	0	0	0
551815 BO-OM-ER	3.397	0	0	0	0	0
551816 KU-BO-TA	3.797	0	0	0	0	0
551817 RA-NS-OM	2.504	0	0	0	0	0
551850 Beheerplan Speeltuinen	64.815	82.327	80.370	83.137	81.770	82.453
551900 Onderhoudsplan Begraafplaatsen	417.610	468.471	411.335	417.984	425.103	431.872
551901 Reserve Begraafplaatsen	111.189	0	0	0	0	0
551902 HA-ZA-A Hansa Kraan	9.981	0	0	0	0	0
551903 DI-VE-RS Begraafplaats bladblazers ed	11.379	0	0	0	0	0
552000 Onderhoudsplan Reiniging	1.585.164	1.611.072	1.624.254	1.625.574	1.627.693	1.630.100

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
552100 Onderhoudsplan Riolering	944.680	1.160.942	1.150.815	1.187.292	1.210.591	1.217.100
552102 DI-VE-RS ROM	2.353	0	0	0	0	0
552103 Voorziening Onderhoudsplan Riolering	97.809	0	0	0	0	0
552200 Huisaansluiting riolering	104.220	2.131	8.050	8.235	8.408	8.610
Totaal Lasten	7.574.229	7.995.997	8.075.821	8.273.390	8.332.438	8.416.225
Baten						
502620 Aula en baarhuisjes	-211	0	0	0	0	0
515002 Dieseloliespoor thv Sportvelden ad Veldw	-2.216	0	0	0	0	0
515004 Schadelichtmast nr 28 thv Eperweg 54	-2.328	0	0	0	0	0
515008 Lichtmast Eeuwlandseweg / Molenweg	-1.977	0	0	0	0	0
515009 Welkomsbord thv Landgoed Steenberg	-834	0	0	0	0	0
515010 Persleiding geraakt thv Losweg 1 Vorchte	-1.532	0	0	0	0	0
515704	-1.929	0	0	0	0	0
515901 Lichtmast kanaaldijk lagestraat	-1.732	0	0	0	0	0
515902 Schade brugleuning	-6.985	0	0	0	0	0
515903	-33.000	0	0	0	0	0
549300 Buitensportaccommodaties	-61.534	-53.865	-54.655	-55.575	-56.505	-57.465
551000 Gemeentelijke gronden	-105.976	-58.495	-58.920	-59.410	-59.910	-60.420
551050 Erfpachten	-56.500	-49.740	-49.642	-50.490	-51.350	-52.220
551100 Kadaster & Landmeten	-1.055	-2.130	-2.130	-2.130	-2.130	-2.130
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	-1.889	0	0	0	0	0
551200 Beheerplan Wegen	1.130	0	0	0	0	0

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
551201 Reserve Beheerplan Wegen	-26.000	0	0	0	0	0
551220 Gronddepot	-34.262	-32.644	-43.274	-44.004	-44.744	-45.494
551350 Herstel degeneratieschade	-47.235	-96.410	-97.720	-99.230	-100.770	-102.330
551401 Reserve Beheerplan Kunstwerken	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657
551450 Verkeersmaatregelen	-60	0	0	0	0	0
551550 Inritvergunningen	-862	0	0	0	0	0
551650 Verkeers- en vervoersplan	-259	0	0	0	0	0
551750 Beheerplan Verlichting	-1.355	-4.980	-5.050	-5.140	-5.230	-5.320
551800 Beheerplan Openbaar groen	-23.000	0	0	0	0	0
551901 Reserve Begraafplaatsen	-34.283	-118.442	-93.141	-150.881	-111.451	-122.185
551950 Inkomsten begraafplaatsen	679.059	503.321	510.870	510.871	510.872	510.873
552001 Reserve Reiniging	-226.756	-74.913	116	-1.998	-3.783	-6.386
552050 Inkomsten reiniging	1.704.351	2.018.903	2.109.621	2.109.621	2.109.621	2.109.621
552051 Inkomsten reiniging (Dividend)	-127.665	0	0	0	0	0
552100 Onderhoudsplan Riolering	0	50.939	0	0	0	0
552102 DI-VE-RS ROM	0	-50.939	0	0	0	0
552103 Voorziening Onderhoudsplan Riolering	0	0	78.918	35.186	8.067	-3.765
552150 Inkomsten riolering	1.424.344	1.446.842	1.479.303	1.479.303	1.479.303	1.479.303
552200 Huisaansluiting riolering	-60.200	-2.131	-8.050	-8.235	-8.408	-8.610

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal Baten	- 4.782.913	- 4.577.473	- 4.547.999	- 4.656.359	- 4.650.667	- 4.680.779
Resultaat	2.791.316	3.418.524	3.527.822	3.617.031	3.681.771	3.735.446

Toelichting op de lasten en baten Beheer en Onderhoud

Lasten

Het product Beheer en Onderhoud kent de volgende wijziging ten opzichte van de meerjarenbegroting 2021-2024. Conform Perspectiefnota 2022-2025 worden de budgetten vanaf 2022 met respectievelijk **€49.670,-**; **€97.670,-** en **€49.670,-** naar boven worden bijgesteld. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende posten.

551200 Beheerplan Wegen

Voor het vegen van de wegen in onze gemeente heeft een nieuwe aanbestedingsprocedure plaatsgevonden. De kosten zijn structureel **€12.000,-** hoger dan begroot.

Naast de medewerkers in vaste dienst ontvangen de medewerkers van Lucrato ontvangen een vergoeding voor het gebruik van de mobiele telefoon. Het budget moet structureel omhoog bijgesteld worden met **€3.000,-**.

502620 Aula en baarhuisjes

In 2023 moet de dakafwerking vervangen worden bij de begraafplaatsen in Heerde (Engelmanskamp) als ook aan de begraafplaats in Wapenveld. Dit vraagt een eenmalige bijraming van **€48.000,-**. Deze kosten worden gedekt uit de reserve begraafplaatsen.

551900 Onderhoudsplan Begraafplaatsen

Er is structureel vanaf 2021 **€40.000,-** nodig voor de uitbesteding van het delven van graven. In 2020 heeft al een aframing van de personeelskosten plaatsgevonden. Deze extra uitgaven worden eveneens gedekt worden uit de reserve begraafplaatsen.

Baten

Het product Beheer en Onderhoud kent de volgende wijziging ten opzichte van de Meerjarenbegroting 2021-2024. Conform Perspectiefnota 2022-2025 is de opbrengstenkant vanaf 2022 met respectievelijk **€40.870,-**; **€88.840,-** en **€40.810,-** verhoogd. Dit wordt voornamelijk gerealiseerd door aanvullende dekking uit de reserve begraafplaatsen, zoals opgenomen bij het onderhoudsplan begraafplaatsen.

Bosbeheer

Toelichting op product Bosbeheer

Het beheer en onderhoud van het gemeentelijk bos- en heidegebied.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (P+W)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	10.597	8.802	8.920	9.047	9.175	8.576
555000 Bosbeheer	77.063	102.070	97.431	98.761	100.092	101.463
555050 Recreatiebeheer	3.103	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	90.763	110.872	106.351	107.808	109.267	110.039
Baten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	-34.570	-8.324	-8.449	-8.590	-8.740	-8.890
555000 Bosbeheer	-156.351	-146.826	-148.629	-150.699	-152.809	-154.949
Totaal Baten	-190.921	-155.150	-157.078	-159.289	-161.549	-163.839
Resultaat	-100.158	-44.278	-50.727	-51.481	-52.282	-53.800

Toelichting op de lasten en baten Bosbeheer

Voor het product Bosbeheer zijn er geen financiële mutaties te vermelden voor de Programmabegroting 2022-2025.

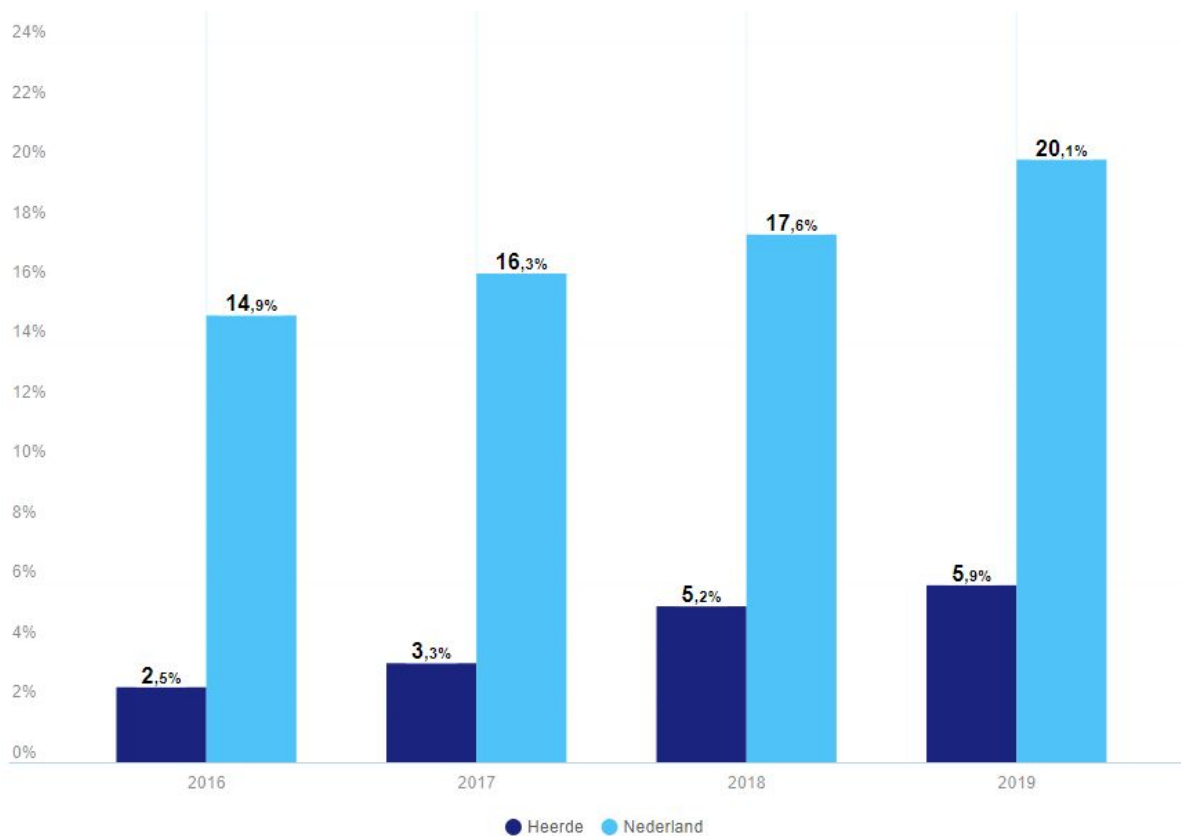
BBV-Indicatoren programma Ruimte, wonen en ondernemen

BBV indicatoren

Omvang huishoudelijk restafval - Heerde, kg per inwoner

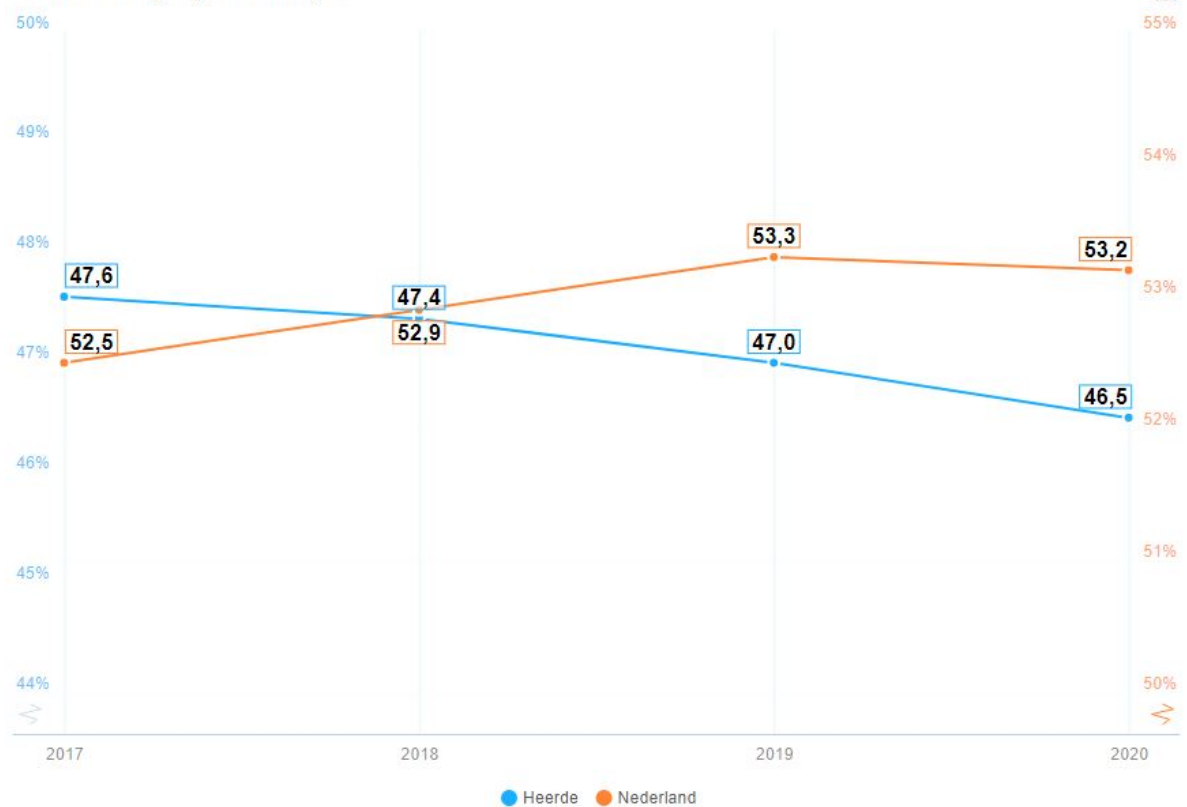
	2016	2017	2018	2019	Gemiddelde
Heerde	102	100	97	91	98
Nederland	189	178	171	161	175

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit - Heerde, %

berekening | 2016 - 2019

Functiemenging - Heerde, %

CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research | 2017 - 2020

Vestigingen (van bedrijven) - Heerde, per 1.000 inw.15 t/m 64jr

LISA | 2017 - 2020

